

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTON OHJE LAINSÄÄDÄNTÖLAUSUNTOIHIN

16.10.2017
Versio 1.0

www.tietosuoja.fi

SISÄLTÖ

LAUSUNTOPOLKU	1
Saatesanat.....	2
1. Kuuluuko sääntely yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan?	3
2. Onko sääntely kansallisen liikkumavaran piirissä?	5
3. Onko sääntely tarpeellista tietosuoja-asetuksen täydentämiseksi?	6
4. Yksityiskohtainen tarkastelu	8
4.1 Tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi ja ennakkokuuleminen.....	8
4.2. Rekisterinpitäjä ja muut henkilötietojen käsittelyyn osallistuvat	9
4.3. Käsittelyn oikeusperuste ja käsiteltävien henkilötietojen luonne.....	11
4.3.1 Tavalliset henkilötiedot	11
4.3.2 Erityiset henkilötietoryhmät.....	12
4.3.2.1 Suojatoimista	14
4.4. Tietosuojaperiaatteet.....	15
4.5. Rajoituksista säätäminen	17
4.6. Valvontatehtävät	18
5. Perusoikeustarkastelu.....	19
6. Viranomaisten väliset tietojen luovutukset ja salassapitosääntely	21
Käsittelyperustetta koskeva kaavio	22
Rajoituksia koskeva kaavio	23
LIITE 1: TATTI-TYÖRYHMÄN LIIKKUMAVARATAULUKKO.....	24

Lausuntopolku

1. Tunnista lakiesityksestä henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset ja arvioi kuuluuko käsittely tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan

2. Arvioi saadaanko asetuksesta tai kansallisesta yleislaista riittävät käsittelyä ja suojaa koskevat perusteet

- Tietosuoja-asetuksen määritelmiä ei saa määrittellä uudelleen ja suoraa toistamista tulee välttää. Viittaukset asetukseen ovat mahdollisia.

2.1 Tunnista rekisterinpitäjä eli se, joka tosiasiallisesti määrittää käsittelyn tarkoitukset ja keinot sekä mahdolliset muut henkilötietojen käsittelyyn osallistuvat tahot

2.2 Tunnista käsiteltävien henkilötietojen luonne ja käsittelyn oikeusperuste

- Suoraan asetuksesta tai kansallisesta laista tulevat käsittelyn oikeusperusteet (6.1 art. a, b, d, f alakohdat ja 9.2 art. a, c, d, e, f alakohdat) → ei tarvetta säätää käsittelyn oikeusperusteesta
- EU:n tai kansallista lainsäädäntöä edellyttävä käsittelyn oikeusperusteet (6.1. art. c, e kohdat 10 art. ja 9 2. art. b, g, h, i ja j alakohdat)
 - Katso asetuksesta tulevat vaatimukset kansalliselle lainsäädännölle ja tarkista käsittelyn oikeusperusteesta tai tietojen luonteesta seuraavat vaatimukset lainsäädännölle
 - Eryisten henkilötietoryhmien osalta suojatoimet
 - arvioi ehdotettujen suojatoimien riittävyttä riskiperusteisen lähestymistavan ja tehokkaan henkilötietojen suojan näkökulmasta
 - lisäehdot biometristen, geneettisten ja terveystietojen osalta
- Korkean riskin osalta vaikutustenarviointi osana lainsäädäntöä (35 art. 10 kohta)

2.3 Sisältääkö lakiesitys rajoituksia?

- Rajoitukset rekisteröidyn oikeuksiin tai rekisterinpitäjän velvollisuuksiin (III luku 12 – 22 art.)
- Rajoitukset tietosuojaperiaatteisiin (5 art.)
→ edellytyksenä, että 23 art. 1 kohdassa määritetyt kriteerit täyttyvät; sääntelyssä huomioitava 23 art. 2 kohdan vaatimukset
- Perusoikeuksien yhteensovittaminen (85 art. sananvapaus ja 86 art. julkisuusperiaate)

2.4 Tunnista sääntelyn kohteena olevaan käsittelyyn liittyvät tietosuojaperiaatteet

- Käsittelyn laillisuus, kohtuullisuus ja avoimuus (5 art. 1 a kohta)
 - käsittelyn asianmukaisuus ja lainmukainen käsittelyperuste (6 art. 1 kohta ja 9 art. 2 kohta) sekä muu laillisuus
 - informointi ja muut tiedolliset oikeudet (III luku) sekä rekisteröidyn odotukset
- Käyttötarkoitussidonnaisuus (5 art. 1 b kohta)
 - Onko rekisterinpitäjän toiminnan kannalta tietty, nimenomainen ja laillinen tarkoitus käsittelylle?
 - Yhteensopivaa käsittelyä alkuperäisen käsittelyn kanssa
 - yleisen edun mukainen arkistointi, tieteellinen tutkimus ja tilastointi (89 art.)
 - 6 art.4 kohdan mukainen yhteensopivuusanalyysi
 - Käsittely mahdollista muussa tarkoituksessa (6 art. 4 kohta), jos käsittely perustuu:
 - rekisteröidyn suostumukseen
 - lainsäädäntöön, joka on oikeasuhtainen ja välttämätön toimenpide 23 art. 1 kohdan tavoitteiden saavuttamiseksi
- Tietojen minimointi (5 art.1 c kohta) - henkilötietojen oltava tarpeellisia suhteessa käsittelytarkoituksiin
- Täsmällisyys (5 art. 1 d kohta) – henkilötietojen oltava täsmällisiä, päivitettyjä ja virheettömiä
- Säilyttämisen rajoittaminen (5 art. 1 e kohta) - käsittelyoikeuden päättymisen, kun käsittelytarkoitukset toteutettu ja tietojen poisto, arkistointi tai muuttaminen anonyymeiksi
- Eheys ja luottamuksellisuus (art. 5 1 f kohta) - tietojen suojaaminen luvaton tai laitonta käsittelyä sekä vahingossa tapahtuvaa hävittämistä tai vahingoittumista vastaan

3. Perusoikeustarkastelu

- Euroopan unionin perusoikeuskirjan 8 artikla Henkilötietojen suoja
 - Art. 52 1 kohta: Suhteellisuusperiaatteen mukaisia rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojalla muiden henkilöiden oikeuksia
- Kansallisen perustuslain sekä perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan vaatimukset
 - Sääntelyn oltava laintasoista, täsmällistä ja tarkkarajaista
 - Tietojensaantioikeus tulee rajata koskemaan vain välttämättömiä tietoja

Saatesanat

Ohjeen tarkoituksena on antaa suuntaviivoja sille, mihin tietosuojavaltuutetun toimistossa lausunnoille tulevissa hallituksen esityksissä tulisi kiinnittää huomiota yleisen tietosuoja-asetuksen näkökulmasta. Ohjetta on tarkoitettu päivittää, kun on saatavilla lisätietoa kansallisen liikkumavaran käytön kansallisesta ja EU-tasoisesta tulkinnasta.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 57 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan valvontaviranomaisen on annettava jäsenvaltioin lainsäädännön mukaisesti kansalliselle parlamentille, hallitukselle ja muille toimielimille ja elimille neuvoja luonnollisten henkilöiden oikeuksien ja vapauksien suojelua käsittelyssä koskevista lainsäädännöllisistä ja hallinnollisista toimenpiteistä.

Ohje koostuu lausuntopolusta ja selostavasta osasta, jossa avataan yksityiskohtaisella tasolla lausunnossa huomioon otettavia seikkoja. Ohjeen loppuun on liitetty kaaviot ”Käsittelyperustetta koskeva sääntely” sekä ”Rajoitukset”, joita voi käyttää apuna ohjeen tekstiosaa luettaessa. Ohjeen ohella lausunnon valmistelussa voi hyödyntää liitteenä olevaa taulukkoa ”Kansallinen liikkumavara” (liite 1).

Ennen kuin ehdotusta tarkastellaan yleisen tietosuoja-asetuksen näkökulmasta, hallituksen esityksestä **tulee tunnistaa henkilötietojen käsittelyyn liittyvät säännökset**. Esityksen tarkastelu on suositeltavaa aloittaa ehdotetuista pykälistä ja sitä voi tarvittaessa syventää relevanttien pykälien osalta perusteluosion avulla.

1. Kuuluuko sääntely yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan?

Seuraavaksi on arvioitava, kuuluuko esityksessä kuvattu henkilötietojen käsittely yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalan piiriin.

Yleisen tietosuoja-asetuksen aineellisesta soveltamisalasta säädetään asetuksen 2 artiklassa. EU:n uuden tietosuojapaketin myötä kansallisesti voi tulla sovellettavaksi kolme yleislakia: yleinen tietosuoja-asetus, kansallinen yleistä tietosuoja-asetusta täydentävä tietosuojalaki¹ ja III pilarin niin kutsutun rikosasioiden tietosuojadirektiivin² täytäntöönpanoa koskeva yleislaki.³ On myös mahdollista, että ehdotettu sääntely ei kuulu edellä mainittujen yleislakien soveltamisalan piiriin, jolloin esitystä on tarkasteltava ja arvioitava perustuslain 10 §:n, ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan kannalta ja Euroopan neuvoston yleissopimuksen⁴ kannalta.

Yleinen tietosuoja-asetus tulee lähtökohtaisesti sovellettavaksi kaikkeen henkilötietojen käsittelyyn, joka kuuluu EU:n toimivallan soveltamisalaan⁵, mutta jää rikosasioiden tietosuoja-direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle. EU:n toimivallan määrittely ei ole yksiselitteistä ja sen määrittelyyn vaikuttaa EU:n tuomioistuimen oikeuskäytäntö.⁶

Yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle jää kuitenkin henkilötietojen käsittely, jota suorittavat jäsenvaltiot toteuttaessaan SEU V osaston 2 luvun soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa⁷

¹ Yleistä tietosuoja-asetusta ryhdytään soveltamaan 25.5.2018 alkaen, jolloin myös tietosuojalain on tarkoitus tulla voimaan.

² Direktiivissä vahvistetaan säännöt luonnollisten henkilöiden suojelulle toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten, mukaan lukien yleiseen turvallisuuteen kohdistuvilta uhkilta suojelua ja tällaisten uhkien ehkäisyä varten.

³ Rikosasioiden tietosuojadirektiivin täytäntöönpanoa koskevan yleislain on tarkoitus tulla voimaan 6.5.2018.

⁴ Yleissopimus yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä 36/1992.

⁵ EU-säädösten antaminen on mahdollista jäsenvaltioiden EU:lle perussopimuksissa antaman toimivallan rajoissa ja sopimuksissa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi (annetun toimivallan periaate). Toimivalta, jota ei ole annettu perussopimuksissa EU:lle, kuuluu jäsenvaltioille. Säädöksen antaminen edellyttää siten, että perussopimuksessa on määräys, johon säädöksen antaminen perustuu. Kansallinen perustuslakimme on kuitenkin huomioitava myös tällaisten EU:n toimivaltaan kuulumattomien lainsäädäntöhankkeiden osalta.

⁶ Yleistä tietosuoja-asetusta ei siten sovelleta esimerkiksi kansalliseen turvallisuuteen liittyvään henkilötietojen käsittelyyn. Kansallinen turvallisuus jää selkeästi unionin oikeuden ja näin asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Kaikilta osin rajanveto unionin oikeuteen kuuluvien osa-alueiden osalta ei ole yhtä selkeä. Jos voidaan osoittaa, että asialla on riittävä yhteys unionin lainsäädäntöön esimerkiksi implementointiin tai poikkeamisen seurauksena, unionin lainsäädäntö tulee sovellettavaksi (Booker Aquacultural, C-20/00 and C-64/00; ERT C-260/89). Henkilötietojen käsittelyä koskevassa tapauksessa Lindqvist (C-101/01) kyse oli toimista, jotka liittyivät pääasiallisesti vapaaehtoistyöhön ja uskonnolliseen toimintaan, eivätkä taloudelliseen toimintaan. Vaikka direktiivi oli annettu sisämarkkinaoikeusperustalla, yhteisöjen tuomioistuin katsoi kyseisen käsittelyn kuuluvan unionin lainsäädännön alaan ja kiinnitti perusteluissaan huomiota siihen, että päinvastaisella tulkinnalla saatettaisiin aiheuttaa se, että kyseisen direktiivin soveltamisalat kävisivät erityisen epävarmoiksi ja epäselviksi, mikä olisi ristiriidassa direktiivin oleellisen tavoitteen kanssa. Yhteisöjen tuomioistuin myös korosti, että ei olisi asianmukaista tulkita ilmaisua ”toiminta, joka ei kuulu yhteisön oikeuden soveltamisalaan”, siten, että tapauskohtaisesti olisi tarpeen selvittää, vaikuttaako kyseessä oleva toiminta suoraan vapaaseen liikkuvuuteen jäsenvaltioiden välillä. Åkberg Fransson -tapauksessa (C-617/10) Unionin tuomioistuin puolestaan katsoi, että vaikka jäsenvaltion toiminta ei määräydy täysin unionin oikeuden perusteella, kansalliset viranomaiset ja tuomioistuimet saavat soveltaa perusoikeuksien suojaa koskevia kansallisia standardeja sillä edellytyksellä, ettei tämä soveltaminen vaaranna perusoikeuskirjassa vahvistettua suojan tasoa. Lisäksi tuomioistuin totesi, että unionin luonteesta johtuvien vaatimusten kanssa ovat yhteensopimattomia kaikki sellaiset kansallisen oikeusjärjestyksen oikeussäännöt tai lainsäädännölliset, hallinnolliset taikka tuomioistuinten käytännöt, jotka heikentäisivät unionin oikeuden tehokkuutta. Tuomioistuin on myös katsonut, että tilanteessa, jossa direktiivi jätti jäsenvaltioille mahdollisuuden rajoittaa direktiivissä säädettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia kansallisen turvallisuuden (valtion turvallisuuden) sekä puolustuksen, yleisen turvallisuuden tai rikosten ja sähköisen viestintäjärjestelmän luvattoman käytön torjunnan, tutkinnan, selvittämisen ja syyteharkinnan mukaisesti, tulivat rajoittamista koskevat kansalliset toimenpiteet direktiivin ja samalla myös unionin oikeuden soveltamisalaan (Tele2 Sverige AB C-203/15). EU:n perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on noudatettava perusoikeuskirjan määräyksiä soveltaessaan unionin oikeutta. EU-tuomioistuin on katsonut, että tämä edellytys voi täytyä myös tilanteessa, jossa sovellettavaa kansallista lainsäädäntöä ei ole annettu EU:n direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista oikeutta, vaan muunkinlainen liittymä EU-oikeuteen riittää (C-617/10, Åkberg Fransson ja Tele2 Sverige AB C-203/15).

⁷ SEU V osasto: yleiset määräykset unionin ulkoisesta toiminnasta ja erityismääräykset yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta – 2 luku erityismääräykset yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta.

sekä niin kutsutun Unionin toimielinten tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan kuuluva henkilötietojen käsittely. Kuten henkilötietolaissa myös yleisessä tietosuoja-asetuksessa on säädetty kotitalouspoikkeuksesta⁸.

TATTI-työryhmän⁹ mietinnössä yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi soveltuvin osin sellaiseen henkilötietojen käsittelyyn, joka ei kuulu unionin lainsäädännön soveltamisalaan sekä henkilötietojen käsittelyyn, joka tapahtuu SEU V osaston 2 jaksossa tarkoitettuun yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan liittyen, ellei toisin säädetä. Soveltamisalan laajentamisella voidaan varmistaa, perustuslain edellyttämällä tavalla, ettei lainsäädäntöön jää henkilötietojen käsittelyn osalta sääntelemättömiä katvealueita.

Edellä mainituissa tilanteissa, soveltamisalan ulkopuolelle tulisi sulkea yleisen tietosuoja-asetuksen VI–VII luku siltä osin kuin kyse on niin sanotusta yhdenluukunmekanismista (mm. art. 56, 60, 61) ja yhdenmukaisuusmekanismista (VII 2 jakso).

Unionin toimialaan kuulumattoman lainsäädännön osalta soveltamisalan laajentamisesta voidaan poiketa säätämällä toisin. Esimerkiksi rikosasioiden tietosuojadirektiivin implementoinnista seuraavaa kansallinen laki tulee sisältämään henkilötietojen käsittelyä koskevia yleisiä sääntöjä, jotka voivat eräissä tilanteissa soveltua yleistä tietosuoja-asetusta paremmin täydentäväksi lainsäädännöksi.

⁸ Tietosuoja-asetusta ei sovelleta käsittelyyn, jonka luonnollinen henkilö suorittaa yksinomaan henkilökohtaisessa tai kotitalouttaan koskevassa toiminnassa (2 art. 2 c kohta).

⁹ Oikeusministeriön asettama työryhmä, jonka tehtävänä on muun muassa selvittää yleisen tietosuoja-asetuksen edellyttämisen kansallisten lainsäädäntötoimenpiteiden tarve ja valmistella yleisen tietosuoja-asetuksen edellyttämiä muutoksia henkilötietojen käsittelystä annettuun yleiseen kansalliseen lainsäädäntöön. Työryhmän toimikausi on 17.2.2016-16.2.2018.

2. Onko sääntely kansallisen liikkumavaran piirissä?

Jotta voidaan arvioida hallituksen esityksessä omaksuttujen ratkaisujen sallittavuus suhteessa kansalliseen liikkumavaraan, lainsäätäjän on osoitettava, **mihin yleisen tietosuoja-asetuksen artiklaan henkilötietojen käsittelyä koskevat erityissäännökset perustuvat**. Lausunnossa olisi kiinnitettävä huomiota siihen, voidaanko ehdotettuja lainsäädäntötoimenpiteitä toteuttaa kansallisen liikkumavaran puitteissa.

Kansallisella liikkumavaralla tarkoitetaan, että asetusta tarkentava kansallinen lainsäädäntö on mahdollista ainoastaan niiltä osin, kuin se asetuksessa nimenomaisesti sallitaan. Yleisen tietosuoja-asetuksen puitteissa on mahdollista antaa tai pitää voimassa kansallista lainsäädäntöä, jolla tarkennetaan tai täsmennetään asetuksen säännöksiä.¹⁰ Lainsäätäjän tulisi yksilöidä se, millä tavoin esitys täsmentää tai täydentää yleistä tietosuoja-asetusta. Kansallisen liikkumavaran lisäksi lainsäätäjän on varmistettava myös se, ettei ehdotettu kansallinen sääntely ole muiltakaan osin ristiriidassa tietosuoja-asetuksen tai muun EU-oikeuden kanssa.

Kansallinen liikkumavara pohjautuu yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtiin sekä arkaluonteisten tietojen osalta 9 artiklan 2 kohdan b, g, h, i ja j alakohtiin. Asetus sisältää myös useita artiklakohtaisia tarkennuksia kansallisesta liikkumavarasta. Tämän lisäksi kansallisella lainsäädännöllä on jossain määrin mahdollista poiketa asetuksen velvoitteista. Tämä mahdollisuus liittyy keskeisesti 23 artiklan (rajoitukset) ja 9 luvun (tietojenkäsittelyyn liittyviä erityistilanteita koskevat säännökset) soveltamiseen. Yleisen tietosuoja-asetuksen kansallista liikkumavaraa sisältävät artiklat on arvioitu liitteenä olevassa TATTI-työryhmän laatimassa taulukossa (liite 1).

Kansallisen liikkumavaran arvioinnissa on lisäksi kokonaisuudessaan otettava huomioon direktiivin ja asetuksen välinen ero EU:n lainsäädäntöinstrumenttina. Yleinen tietosuoja-asetus on lähtökohtaisesti suoraan sovellettavaa ja sellaisenaan velvoittavaa lainsäädäntöä jokaisessa jäsenvaltiossa. Yleistä tietosuoja-asetusta sovelletaan suoraan sellaisenaan, jollei tietyssä artiklassa ole erikseen säädetty mahdollisuudesta käyttää kansallista liikkumavaraa. Kaikessa kansallisessa lainsäädännössä on huomioitava asetusinstrumentin tarkoitus eli se, että EU:n asetusta tulee soveltaa yhdenmukaisesti jäsenvaltioissa.

Kansallista liikkumavaraa tarkastellaan yksityiskohtaisesti tämän ohjeen 4. kappaleessa.

¹⁰ Tietyiltä osin yleisen tietosuoja-asetuksen kansallinen liikkumavara on jäsenvaltioita velvoittavaa, esimerkiksi velvollisuus säätää valvontaviranomaista koskevista seikoista sekä poikkeuksista asetuksen säännöksiin sananvapauden ja henkilötietojen suojan yhteensovittamiseksi.

3. Onko sääntely tarpeellista tietosuoja-asetuksen täydentämiseksi?

Erityissääntelyä on arvioita myös siitä näkökulmasta, onko kansallinen erityislainsäädäntö tarpeellista yleisen tietosuoja-asetuksen täydentämiseksi tai täsmentämiseksi?

Komissio on yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanoa koskevan työn yhteydessä toistuvasti painottanut, että kansallista liikkumavaraa tulee käyttää hyvin rajatusti, sillä kyse on asetuksesta ei direktiivistä. Lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden (6 art. 3 kohta).

Yleinen tietosuoja-asetus on luonteeltaan huomattavasti yksityiskohtaisempi, kuin henkilötiedodirektiivi ja sen toimeenpanemiseksi annettu henkilötietolaki. Kansallisella erityislainsäädännöllä voidaan ainoastaan täydentää ja täsmentää yleistä tietosuoja-asetusta. Tästä seuraa, ettei kansallista erityislainsäädäntöä ei tulisi pystyä soveltamaan ilman, että samaan aikaan sovelletaan yleistä tietosuoja-asetusta.

Lähtökohtana on pidettävä sitä, ettei tietosuoja-asetuksen mukaistakaan kansallista lainsäädäntöä tulisi olla. Arvioitaessa sitä, onko erityislainsäädäntö välttämätöntä yleisen tietosuoja-asetuksen täydentämiseksi, ei asetuksen kansallista liikkumavaraa voida pitää suoraan verrannollisena direktiiviin. Direktiiviä täytäntöönpanevan lainsäädännön valmistelussa ei olla sidottuja siihen, mikä on välttämätöntä direktiivin täydentämiseksi.

Henkilötietojen suojaan liittyvän sääntelyn kattavuuden, täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimuksen voidaan katsoa täyttyvän suurelta osin suoraan yleisestä tietosuoja-asetuksesta. Yksityiskohtaisempaa ja tarkempaa lainsäädäntöä voidaan pitää tarpeellisena esimerkiksi säädettäessä 9 artiklan mukaisesti arkaluonteisten henkilötietojen käsittelystä.

Kuitenkin on huomattava, että yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan erityisesti julkisen sektorin henkilötietojen käsittelystä edellytetään myös jatkossa kansallista lainsäädäntöä käsittelyn oikeusperusteen osalta.¹¹

Mikäli erityislaki on tarpeen, olisi hyvä, että esityksen perusteluissa tai muualla hahmotetaan sovellettavien lakien välinen suhde (asetus, kansallinen yleislaki ja erityislaki) siten, että käytännön toimijat saavat selkeän kokonaiskuvan relevantin lainsäädännön osalta. Sovellettavien lakien välisen suhteen avaaminen on erityisen tärkeää silloin, kuin lausunnon kohteena oleva esitys ei kuulu EU:n toimivallan soveltamisalaan, mutta kansallista lakia halutaan täydentää henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten osalta tietosuoja-asetuksen tai muun henkilötietojen käsittelyä koskevalla yleislain säännöksillä sääntelemättömien katvealueiden välttämiseksi.

Yleisen tietosuoja-asetuksen sääntöjen toistaminen

Yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 8 perustelukappaleen mukaan, kun tässä asetuksessa säädetään täsmennyksistä tai rajoituksista, joita jäsenvaltioiden lainsäädännössä voidaan tehdä sen sääntöihin, jäsenvaltiot voivat – siinä määrin kuin johdonmukaisuus ja kansallisten säännösten ymmärrettävyys niille, joihin niitä sovelletaan, edellyttävät – **sisällyttää tämän asetuksen osia kansalliseen lainsäädäntöönsä. Tätä mahdollisuutta on kuitenkin tulkittava kapeasti.**

¹¹ Tästä tarkemmin jaksossa 4.2.

Jos yleisen tietosuoja-asetuksen säännöksiä joudutaan poikkeuksellisesti toistamaan, säännöksestä tulee käydä selvästi ilmi, että sääntely on peräisin asetuksesta ja siinä on nimenomaisesti todettava, mitkä säännökset toistetaan.

Lakiin voidaan tarvittaessa lisätä informatiivinen viittaus yleiseen tietosuoja-asetukseen. On mahdollista, että säädöksessä todetaan esimerkiksi, että ”luonnollisten henkilöiden oikeuksista ja vapauksista henkilötietoja käsiteltäessä *yhdistystoiminnassa* säädetään yleisessä tietosuoja-asetuksessa”.

4. Yksityiskohtainen tarkastelu

4.1 Tietosuoja koskeva vaikutustenarviointi ja ennakkokuuleminen

Tietosuoja-asetuksen 35 artiklan 1 kohdan mukaan ”Jos tietyn tyyppinen käsittely etenkin uutta teknologiaa käytettäessä todennäköisesti aiheuttaa – käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset huomioon ottaen – luonnollisen henkilön oikeuksien ja vapauksien kannalta korkean riskin, rekisterinpitäjän **on ennen käsittelyä toteutettava arviointi suunniteltujen käsittelytoimien vaikutuksista henkilötietojen suojalle**. Yhtä arviota voidaan käyttää samankaltaisiin vastaaviin korkeita riskejä aiheuttaviin käsittelytoimiin.”

Yleisen tietosuoja-asetuksen 35 artiklan 10 kohdan mukaisesti lainsäätäjä voi osana lainvalmistelu työtä (säättäessään 6 art. e ja c alakohtaan perustuvasta käsittelyperusteesta) tehdä tietosujaa koskevan vaikutustenarvioinnin. Mikäli vaikutustenarviointi toteutetaan lainsäädäntötyön yhteydessä, ei vaikutustenarviointia ole välttämätöntä tehdä enää kyseisten käsittelytoimien yhteydessä, jollei erikseen säädetä, että rekisterinpitäjän on tarpeen tehdä vaikutustenarviointi ennen tosiasiallisten käsittelytoimien aloittamista.

Sääntelyn yksityiskohtaisuutta arvioitaessa tulee huomioida, minkälaisen riskin esitetty henkilötietojen käsittely voi aiheuttaa rekisteröityjen oikeuksien ja vapauksien kannalta, henkilötietojen käsittelyn luonne, laajuus, tarkoitus ja asiayhteys huomioon ottaen.

Vaikutustenarviointi vaaditaan erityisesti tapauksissa

- a) luonnollisten henkilöiden henkilökohtaisten ominaisuuksien järjestelmällinen ja kattava arviointi, joka perustuu automaattiseen käsittelyyn, kuten profilointiin, ja johtaa päätöksiin, joilla on luonnollista henkilöä koskevia oikeusvaikutuksia tai jotka vaikuttavat luonnolliseen henkilöön vastaavalla tavalla merkittävästi;
- b) laajamittainen käsittely, joka kohdistuu 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin tai 10 artiklassa tarkoitettuihin rikostuomioita tai rikkomuksia koskeviin tietoihin; tai
- c) yleisölle avoimen alueen järjestelmällinen valvonta laajamittaisesti.

Arvioinnin on sisällettävä vähintään:

- a) järjestelmällinen kuvaus suunnitelluista käsittelytoimista, ja käsittelyn tarkoituksista, mukaan lukien tarvittaessa rekisterinpitäjän oikeutetut edut;
- b) arvio käsittelytoimien tarpeellisuudesta ja oikeasuhteisuudesta tarkoituksiin nähden;
- c) arvio 1 kohdassa tarkoitetuista rekisteröityjen oikeuksista ja vapauksia koskevista riskeistä; ja
- d) suunnitellut toimenpiteet riskeihin puuttumiseksi, mukaan lukien suoja- ja turvallisuustoimet ja mekanismit, joilla varmistetaan henkilötietojen suoja ja osoitetaan, että tätä asetusta on noudatettu ottaen huomioon rekisteröityjen ja muiden asianomaisten oikeudet ja oikeutetut edut.

Tietosuojatyöryhmä WP 29 on julkaissut vaikutustenarvioinnista [oppaan](#).

Lainsäätäjän on kuultava valvontaviranomaista valmistellessaan lainsäädäntöä, joka liittyy henkilötietojen käsittelyyn (36 art. 4 kohta). Lainsäädännössä voidaan vaatia rekisterinpitäjää kuulemaan valvontaviranomaista ja saamaan siltä ennakkolupa, jos rekisterinpitäjä suorittaa

henkilötietojen käsittelyn yleiseen etuun liittyvän tehtävän suorittamiseksi (6 art. 1 e alakohta), mukaan lukien käsittely sosiaaliturvan ja kansanterveyden alalla (36 art. 5 kohta).

4.2. Rekisterinpitäjä ja muut henkilötietojen käsittelyyn osallistuvat

Esityksen perusteella tulisi olla selvää, kuka on käsiteltävien henkilötietojen osalta rekisterinpitäjä. Säädetäänkö esityksessä henkilötietojen käsittelyyn liittyvistä vastuista?

Yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdan mukaan **rekisterinpitäjällä** tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa **määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot**; jos tällaisen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä, rekisterinpitäjä tai tämän nimittämistä koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.

Rekisterinpitäjän määrittelemisen lainsäädännössä vaikuttaa siis vastaavan pääosin nykyistä käytäntöä. Rekisterinpitäjän määrittelemistä koskeva vaatimus korostuu erityisesti silloin, kun käsittelyperusteena on yleinen etu tai julkisen vallan käyttäminen¹². Vastuunajon ja sääntelyn selkeyden kannalta pelkkä käsittelystä säätäminen ei välttämättä ole riittävää.

Rekisterinpitäjän vastuun tulee olla osa toiminnallista vastuuta. Kun rekisterinpitäjistä säädetään laissa, tulee määrittelyyn suhtautua erityisen tarkkaavaisesti ja varmistua siitä, vastuu kohdentuu oikealle taholle. Rekisterinpitäjän määrittelyn riskinä on, että rekisterinpitäjä on määritelty vain muodollisesti ja ilman, että toimijan tosiasiallista roolia henkilötietojen käsittelyssä käytännön tasolla on tunnistettu. **Rekisterinpitäjäksi tulee osoittaa siis sellainen taho, joka tosiasiallisesti käyttää rekisterinpitäjälle kuuluvaa määräysvaltaa ja voi toteuttaa rekisterinpitäjälle kuuluvat velvoitteet.**

Yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklassa säädetään yhteisrekisterinpitäjistä, jotka määrittelevät yhdessä käsittelyn keinot ja tarkoitukset. Kyseisen artiklan mukaan rekisterinpitäjään sovellettavassa unionin tai jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan määritellä yhteisrekisterinpitäjien vastuualueet henkilötietojen käsittelyssä. Järjestelyssä on käytävä asianmukaisesti ilmi rekisterin yhteisten rekisterinpitäjien todelliset roolit ja suhteet rekisteröityihin nähden. Riippumatta järjestelyn ehdoista, rekisteröity voi käyttää tietosuoja-asetuksen mukaisia oikeuksiaan suhteessa kuhunkin rekisterinpitäjään ja kutakin rekisterinpitäjää vastaan.

Henkilötietojen käsittelyä koskevan tehtävän ulkoistamisesta rekisterinpitäjältä henkilötietojen käsittelijälle voidaan myös säätää laissa. Silloin lailla voidaan myös vahvistaa yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 3 kohdan a-h alakohdan mukaiset seikat¹³. Henkilötietojen käsittelijä tai

¹² Resitaalin 45 mukaisesti ”jäsenvaltion lainsäädännössä olisi myös määritettävä, olisiko yleisen edun vuoksi toteutettavan tehtävän suorittamiseksi tai julkisen vallan käyttämiseksi rekisterinpitäjän oltava julkinen viranomainen tai muu julkis- tai yksityisoikeudellinen luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, esimerkiksi ammatillinen yhteenliittymä, kun se on perusteltua yleistä etua koskevien syiden, kuten terveyden liittyvien syiden vuoksi, esimerkiksi kansanterveyden ja sosiaalisen suojelun alalla ja terveydenhuoltopalvelujen hallintoa varten.”

¹³ ”3. Henkilötietojen käsittelijän suorittamaa käsittelyä on määritettävä sopimuksella tai muulla unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisella oikeudellisella asiakirjalla, joka sitoo henkilötietojen käsittelijää suhteessa rekisterinpitäjään ja jossa vahvistetaan käsittelyn kohde ja kesto, käsittelyn luonne ja tarkoitus, henkilötietojen tyyppi ja rekisteröityjen ryhmät, rekisterinpitäjän velvollisuudet ja oikeudet. Tässä sopimuksessa tai muussa oikeudellisessa asiakirjassa on säädettävä erityisesti, että henkilötietojen käsittelijä.”

kukaan rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän alaisuudessa toimiva henkilö, jolla on pääsy henkilötietoihin, ei saa käsitellä niitä muuten kuin rekisterinpitäjän ohjeiden mukaisesti, ellei unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä niin vaadita (29 art.). Näin ollen vaikuttaisi siltä, että lainsäädännöllä olisi mahdollista luoda käsittelijälle sellaisia itsenäisiä velvoitteita tai käsittelyoikeuksia, jotka ovat erillisiä rekisterinpitäjän antamista ohjeista. Lainsäädännön tulee kuitenkin myös näiltä osin täyttää muut asetuksesta tulevat reunaehdot.

Vastaanottajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, jolle luovutetaan henkilötietoja, oli kyseessä kolmas osapuoli tai ei. Vastaanottaja¹⁴ voi siis olla rekisteröity, rekisterinpitäjä, käsittelijä tai joku täysin ulkopuolinen, kolmas osapuoli¹⁵.

Mikäli tietoja luovutetaan vastaanottajalle, tulee tästä informoida (13 art. 1. d alakohta, 14 art. 1. e ja f alakohdat sekä 14 art. 3. c alakohdat). Rekisteröidyllä on myös oikeus saada tieto vastaanottajista tai vastaanottajaryhmistä, erityisesti kolmansissa maissa olevat vastaanottajat tai kansainväliset järjestöt, joille henkilötietoja on luovutettu tai on tarkoitus luovuttaa (15 art. 1 c alakohdat). Rekisterinpitäjällä on myös henkilötietojen oikaisua tai poistoa tai käsittelyn rajoitusta koskeva ilmoitusvelvollisuus vastaanottajalle (19 art.). Käsittelytoimista laadittavassa selosteessa on ilmoitettava henkilötietojen vastaanottajien ryhmät, joille henkilötietoja on luovutettu tai luovutetaan, mukaan lukien kolmansissa maissa tai kansainvälisissä järjestöissä olevat vastaanottajat (30 art.).¹⁶ Näin ollen tietosuoja-asetus edellyttää huomattavasti läpinäkyvämpää menettelyä ja parempaa informointia rekisteröidyille myös rekisterinpitäjän sisäisen tietojen käsittelyn osalta, muun muassa konsernin sisäisten siirtojen, tietojen käsittelyn ulkoistuksien sekä ulkomaille tapahtuvien siirtojen osalta.

a) käsittelee henkilötietoja ainoastaan rekisterinpitäjän antamien dokumentoitujen ohjeiden mukaisesti, mikä koskee myös henkilötietojen siirtoja kolmanteen maahan tai kansainväliselle järjestölle, paitsi jos henkilötietojen käsittelijään sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä toisin vaaditaan, missä tapauksessa henkilötietojen käsittelijä tiedottaa rekisterinpitäjälle tästä oikeudellisesta vaatimuksesta ennen käsittelyä, paitsi jos tällainen tiedottaminen kielletään kyseisessä laissa yleistä etua koskevien tärkeiden syiden vuoksi;

b) varmistaa, että henkilöt, joilla on oikeus käsitellä henkilötietoja, ovat sitoutuneet noudattamaan salassapitovelvollisuutta tai heitä koskee asianmukainen lakisääteinen salassapitovelvollisuus;

c) toteuttaa kaikki 32 artiklassa vaaditut toimenpiteet;

d) noudattaa 2 ja 4 kohdassa tarkoitettuja toisen henkilötietojen käsittelijän käytön edellytyksiä; e) ottaen huomioon käsittelytoimen luonteen auttaa rekisterinpitäjää asianmukaisilla teknisillä ja organisatorisilla toimenpiteillä mahdollisuuksien mukaan täyttämään rekisterinpitäjän velvollisuuden vastata pyyntöihin, jotka koskevat III luvussa säädettyjen rekisteröidyn oikeuksien käyttämistä; f) auttaa rekisterinpitäjää varmistamaan, että 32–36 artiklassa säädettyjä velvollisuuksia noudatetaan ottaen huomioon käsittelyn luonteen ja henkilötietojen käsittelijän saatavilla olevat tiedot;

g) rekisterinpitäjän valinnan mukaan poistaa tai palauttaa käsittelyyn liittyvien palveluiden tarjoamisen päätyttyä kaikki henkilötiedot rekisterinpitäjälle ja poistaa olemassa olevat jäljennökset, paitsi jos unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä vaaditaan säilyttämään henkilötiedot;

h) saattaa rekisterinpitäjän saataville kaikki tiedot, jotka ovat tarpeen tässä artiklassa säädettyjen velvollisuuksien noudattamisen osoittamista varten, ja sallii rekisterinpitäjän tai muun rekisterinpitäjän valtuuttaman auditoijan suorittamat auditoinnit, kuten tarkastukset, sekä osallistuu niihin. 4.5.2016 L 119/49 Euroopan unionin virallinen lehti

Ensimmäisen alakohdan h alakohdan osalta henkilötietojen käsittelijän on välittömästi ilmoitettava rekisterinpitäjälle, jos hän katsoo, että ohjeistus rikkoo tätä asetusta tai muita unionin tai jäsenvaltion tietosuoja-säännöksiä.”

¹⁴ Henkilötietojen 'vastaanottajalla' tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, **jolle luovutetaan henkilötietoja, oli kyseessä kolmas osapuoli¹⁴ tai ei. Viranomaisia, jotka mahdollisesti saavat henkilötietoja** tietyn tutkimuksen puitteissa **unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti ei kuitenkaan pidetä vastaanottajina**; näiden viranomaisten on käsiteltävä kyseisiä tietoja sovellettavia tietosuoja-sääntöjä noudattaen käsittelyn tarkoitusten mukaisesti.

¹⁵ Kolmannella osapuolella tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta toimielintä kuin rekisteröityä, rekisterinpitäjää, henkilötietojen käsittelijää ja henkilöä, joilla on oikeus käsitellä henkilötietoja suoraan rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän välittömän vastuun alaisena. (4 art. 10 kohta)

¹⁶ Vastaanottajan rooli on merkityksellinen myös tietosuoja-asetuksen art. 46 3 a kohdan, art. 49 1 g kohdan ja art. 49 2 kohdan kannalta, art. 58 2 g ja j kohdan osalta sekä art. 83 5 c kohdan kannalta.

Viranomaisia, jotka mahdollisesti saavat henkilötietoja jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, ei kuitenkaan pidetä vastaanottajina¹⁷; näiden viranomaisten on kuitenkin käsiteltävä kyseisiä tietoja sovellettavia tietosuojasääntöjä noudattaen käsittelyn tarkoitusten mukaisesti. Tästä puolestaan seuraa se, ettei edellä mainituista viranomaisten välisistä tietojen luovutuksista ole vastaavaa informointi- ja ilmoitusvelvoitetta, kun muista henkilötietojen luovutuksista. Viranomaisten välisestä tietojen luovutusta käsitellään jäljempänä tarkemmin kappaleessa 6.

4.3. Käsittelyn oikeusperuste ja käsiteltävien henkilötietojen luonne

Esityksestä tulisi käydä selkeästi ilmi, mikä on henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste. Jollei, lausunnossa tulee siitä huomauttaa.

Kansallinen liikkumavara pohjautuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtiin (kts. tarkemmin käsittelyperusteita koskeva kaavio). Käsittelyn oikeusperusteen osalta on keskeistä huomata, ettei tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan f alakohdassa säädetty rekisterinpitäjän tai sivullisen oikeutettu etu voi toimia julkisen sektorin käsittelyn oikeusperusteena. Julkisen sektorin osalta on myös huomattava, että henkilötietojen käsittely voi vain poikkeustapauksissa perustua suostumukseen¹⁸. Lainsäätäjän tulisi ankkuroida ehdottamansa käsittelyn oikeusperuste yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan kulloinkin sovellettavaan alakohtaan, jotta käsittelyn oikeusperusteen suhdetta kansalliseen liikkumavaraan on mahdollista arvioida.

Jos käsittely ei ole tarpeen c tai e alakohdissa säädettyjen käsittelyjen tarkoitusten kannalta, esitys ei ole yhteensopiva tietosuoja-asetuksen kansallisen liikkumavaran kanssa. Käsittelyn tarkoitus määritellään kyseisessä käsittelyn oikeusperusteessa tai, 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettussa käsittelyssä, sen on oltava tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi.

Erityissäännösten osalta on kiinnitettävä huomiota toimivalta ja tehtäväsäännösten tarkkarajaisuuteen. Voidaanko kyseisen säännöksen pohjalta yksiselitteisesti määritellä, mitä tarkoitusta varten henkilötietoja on tarpeellista käsitellä? Ilmeneekö sääntelystä asianmukaisesti ne rekisterinpitäjälle kuuluvat tehtävät, joiden suorittamiseksi henkilötietojen käsittely on tarpeellista?

Lisäksi käsittelyn oikeusperuste vaikuttaa myös rekisteröityjen oikeuksiin¹⁹.

4.3.1 Tavalliset henkilötiedot

6 artikla, käsittelyn lainmukaisuus

1. Käsittely on lainmukaista ainoastaan jos ja vain siltä osin kuin vähintään yksi seuraavista edellytyksistä täyttyy:
[...]

c) käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen noudattamiseksi;

¹⁸ WP 29 Lausunto 15/2011 Suostumuksen määritelmästä, kts. tarkemmin julkisen sektorin osalta s. 15 – 18.

¹⁹ Kts. tarkemmin ohjeen lopussa oleva rajoituksia koskeva kaavio.

[...]

e) käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi.

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c tai e alakohdan kansallista liikkumavaraa käytettäessä, kansallinen lainsäädäntö voi sisältää yksityiskohtaisempia säännöksiä asetuksen sääntöjen soveltamisen mukauttamiseksi määrittelemällä täsmällisemmin tietojenkäsittely- ja muita toimenpiteitä koskevat erityiset vaatimukset, jotka koskevat

- o yleisiä edellytyksiä, jotka koskevat rekisterinpitäjän suorittaman tietojenkäsittelyn lainmukaisuutta;
- o käsiteltävien tietojen tyyppiä;
- o asianomaisia rekisteröityjä;
- o yhteisöjä joille ja tarkoituksia joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa;
- o käyttötarkoitussidonnaisuutta;
- o säilytysaikoja;
- o käsittelytoimia ja -menettelyjä, mukaan lukien laillisen ja asianmukaisen tietojenkäsittelyn varmistamiseen tarkoitetut toimenpiteet, kuten toimenpiteet muita IX luvussa esitettyjä erityisiä tietojenkäsittelytilanteita varten.

4.3.2 Erityiset henkilötietoryhmät

Erityisten henkilötietoryhmien²⁰ osalta jonkin 9 artiklan 2 kohdan käsittelyperusteen on täyttyvä. Käsittelyperusteen osalta tietosuoja-asetuksen 9 artikla sisältää kansallista liikkumavaraa artiklan 2 (b), (g), (h), (i) ja (j) alakohdissa.

1. Sellaisten henkilötietojen käsittely, joista ilmenee rotu tai etninen alkuperä, poliittisia mielipiteitä, uskonnollinen tai filosofinen vakaumus tai ammattiliiton jäsenyys sekä geneettisten tai biometrinen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten tai terveyttä koskevien tietojen taikka luonnollisen henkilön seksuaalista käyttäytymistä ja suuntautumista koskevien tietojen käsittely on kiellettyä.

2. Edellä olevaa 1 kohtaa ei sovelleta, jos sovelletaan jotakin seuraavista:

[...]

b) käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän tai rekisteröidyn veloitteiden ja erityisten oikeuksien noudattamiseksi työoikeuden, sosiaaliturvan ja sosiaalisen suojelun alalla, siltä osin kuin se *sallitaan* unionin oikeudessa tai jäsenvaltion *lainsäädännössä* tai jäsenvaltion *lainsäädännön mukaisessa työehtosopimuksessa, jossa säädetään rekisteröidyn perusoikeuksia ja etuja koskevista asianmukaisista suojoimista*;

[...]

g) käsittely on tarpeen tärkeää yleistä etua koskevasta syystä unionin oikeuden tai jäsenvaltion *lainsäädännön nojalla*, edellyttäen että se on *oikeasuhteinen* tavoitteeseen nähden, siinä *noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan* ja siinä *säädetään asianmukaisista ja*

²⁰ Tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa määritetyt erityiset henkilötietoryhmät pitävät sisällään useimmat henkilötietolain 11 §:ssä mainituista arkaluonteisista henkilötiedoista. Tämän lisäksi kyseisestä tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdasta löytyvät myös muun muassa geneettiset ja biometriset tiedot. On kuitenkin huomattava, etteivät sosiaalihuollon tiedot kuulu tietosuoja-asetuksen 9 artiklan erityisiin henkilötietoryhmiin

erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi;

h) käsittely on tarpeen ennalta ehkäisevää tai työterveydenhuoltoa koskevia tarkoituksia varten, työntekijän työkyvyn arvioimiseksi, lääketieteellisiä diagnooseja varten, terveys- tai sosiaalihuollollisen hoidon tai käsittelyn suorittamiseksi taikka terveys- tai sosiaalihuollon palvelujen ja järjestelmien hallintoa varten unionin oikeuden tai jäsenvaltion *lainsäädännön perusteella* tai terveydenhuollon ammattilaisen kanssa tehdyn *sopimuksen mukaisesti ja noudattaen 3 kohdassa esitettyjä edellytyksiä ja suojatoimia;*²¹

i) käsittely on tarpeen kansanterveyteen liittyvän yleisen edun vuoksi, kuten vakavilta rajat ylittäviltä terveysuhkilta suojautumiseksi tai terveydenhuollon, lääkevalmisteiden tai lääkinnällisten laitteiden korkeiden laatu- ja turvallisuusnormien varmistamiseksi sellaisen unionin oikeuden tai jäsenvaltion *lainsäädännön perusteella*, jossa *säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien, erityisesti salassapitovelvollisuuden, suojaamiseksi;*

j) käsittely on tarpeen yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tieteellisiä ja historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten 89 artiklan 1 kohdan mukaisesti unionin oikeuden tai jäsenvaltion *lainsäädännön nojalla*, edellyttäen että se on *oikeasuhteinen* tavoitteeseen nähden, siinä *noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi.*

[...]

4. Jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai ottaa käyttöön *lisäehtoja, mukaan lukien rajoituksia*, jotka koskevat geneettisten tietojen, biometristen tietojen tai terveystietojen käsittelyä.

Tietosuojasetuksen 9 artiklan 2 kohdassa mainittujen **käsittelyperusteiden kansallisen säätämisen kriteerit vaihtelevat käsittelyperustekohtaisesti**; osa käsittelyperusteista edellyttää suhteellisuuspunnintaa ja sitä, että käsittelyperusteen osalta noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan, toisissa käsittelyperusteissa lailla säädettykäsittelyperuste sekä asianmukaiset suojatoimet riittävät. Jotta voidaan varmistaa, että käsittelyperusteen osalta kaikki tietosuojasetuksen kansalliselle säätämiseksi asetetut edellytykset täyttyvät, on lainsäätäjän tullut yksilöidä ehdotetun sääntelyn taustalla oleva tietosuojasetuksen käsittelyperuste, jolloin yksityiskohtainen analyysi tulee tehdä tätä ilmoitettua käsittelyperustetta vasten.

Jos esitys sisältää rikostuomioihin ja rikkomuksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyvien henkilötietojen käsittelyä, on käsittely sallittua 6 artiklan 1 kohdan perusteella *vain viranomaisen valvonnassa tai silloin, kun se sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä*, jossa säädetään *asianmukaisista suojatoimista* rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi.

²¹ Tietosuojasetuksen 9 art. 3 kohta ”Edellä 1 kohdassa tarkoitettuja henkilötietoja voidaan käsitellä **2 kohdan h alakohdassa esitettyihin tarkoituksiin, kun kyseisiä tietoja käsittelee tai niiden käsittelystä vastaa ammattilainen**, jolla on lakisääteinen salassapitovelvollisuus unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön perusteella tai kansallisten toimivaltaisten elinten vahvistamien sääntöjen perusteella, **taikka toinen henkilö, jota niin ikään sitoo lakisääteinen salassapitovelvollisuus unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön tai kansallisten toimivaltaisten elinten vahvistamien sääntöjen perusteella.**”

Kattavaa rikosrekisteriä pidetään vain julkisen viranomaisen valvonnassa. Näin ollen, pelkkä 6 artiklan mukainen käsittelyperusteen olemassaolo ei vielä sellaisenaan ole riittävä.

4.3.2.1 Suojatoimista

Tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 b, g, h, i ja j alakohtiin perustuva erityisten henkilötietoryhmien käsittely sekä 10 artiklan rikostuomioihin ja rikkomuksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyvien henkilötietojen käsittely edellyttää, että **käsittelyperusteen ohella** kansallisessa lainsäädännössä on **säädetty asianmukaisista ja erityisistä suojatoimista rekisteröityjen oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi**.

Lausunnon kohteena olevassa esityksessä lainsäätäjän tulee yksilöidä, mitkä säännöksillä säädetään niistä erityisiä toimenpiteistä, joilla rekisteröidyn perusoikeuksia ja etuja **käytännössä** turvataan. Suojatoimista säädettyä tulee kuitenkin huomioida yleisen tietosuoja-asetuksen tavoite henkilötietojen vapaasta liikkuvuudesta EU:n alueella.

Tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 h alakohdan osalta on syytä havaita viittaus 9 artiklan 3 kohtaan, joka edellyttää, että henkilötietoja käsittelee sellainen henkilö, jolla on lakisääteinen salassapitovelvollisuus. Myös 9 artiklan 2 i alakohta edellyttää salassapitovelvoitetta suojatoimenpiteenä.

Tietosuoja-asetus sisältää itsessään jo merkittävän määrän yksityiskohtaista sääntelyä, jonka tarkoituksena on suojata rekisteröidyn oikeuksia ja vapauksia. **On kiinnitettävä huomiota siihen, että lisäsuojatoimia sovelletaan tietosuoja-asetuksen suojatoimien lisäksi sekä siihen, etteivät kansallisessa laissa säädetyt suojatoimet kavenna tietosuoja-asetuksessa säädettyjä suojatoimia.** Esimerkiksi, jos lainsäätjä sisällyttää ehdotukseensa tietoturvaa koskevia säännöksiä, tulee varmistaa, että kyseiset toimenpiteet ovat tosiasiallisesti lisätoimia (esim. määräajoin tehtävä auditointit) suhteessa tietosuoja-asetukseen sekä varmistaa, ettei säännöksiä ole kirjoitettu suppeammin siten, että ne kaventaisivat suoraan asetuksesta tulevia velvoitteita (vrt. esim. 5 artiklan 1 f kohta ja 32 artikla). **Tietosuoja-asetusta ja henkilötietojen käsittelyä tarkentava erityislainsäädäntö on suojatoimi silloin, kun se on riittävän yksityiskohtaista ja täsmällistä henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten osalta (kts. erityisesti 6.3 artiklan vaatimukset) ja siinä tosiasiallisesti säädetään rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen turvaamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä (kts. 9 art. b, g, i ja j).** Osana suojatoimia koskevaa kokonaisarviota, voidaan huomioida myös toimintaympäristön yksityiskohtainen sääntely, jolla on vaikutusta muun muassa toimintaympäristön luotettavuuteen (esim. luvanvarainen toiminta).

Suojatoimia voivat olla esimerkiksi:

Kansallinen erityislainsäädäntö, jossa henkilötietojen käsittelyä tarkennetaan

- yleisiä edellytyksiä, jotka koskevat rekisterinpitäjän suorittaman tietojenkäsittelyn lainmukaisuutta;
- käsiteltävien tietojen tyyppiä;
- asianomaisia rekisteröityjä;
- yhteisöjä joille ja tarkoituksia joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa;
- käyttötarkoitussidonnaisuutta;
- säilytysaikoja;
- käsittelytoimia ja -menettelyjä, mukaan lukien laillisen ja asianmukaisen tietojenkäsittelyn varmistamiseen tarkoitettut toimenpiteet
- salassapitosääntely (mm. 9 art. 1 h ja g kohdat, 9 art. 3 kohta)

- lisärajoitukset ja edellytykset geneettisten, biometrinen ja terveystietojen käsittelylle (9 art. 4 kohta)
- jäsenvaltiot voivat säätää siitä, että arkaluonteisten tietojen käsittely kieltoa ei voida kumota rekisteröidyn suostumuksella (9 art. 2 a kohta)

Valvontaviranomaisen ennakkokuuleminen

- 36 artiklan 5 kohta: ”Sen estämättä, mitä 1 kohdassa säädetään, jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan vaatia rekisterinpitäjiä kuulemaan valvontaviranomaista ja saamaan siltä ennakkolupa, jos rekisterinpitäjä suorittaa henkilötietojen käsittelyn yleiseen etuun liittyvän tehtävän suorittamiseksi, mukaan lukien käsittely sosiaaliturvan ja kansanterveyden alalla.”

Tietosuojavastaavan nimittäminen

- Jäsenvaltio voi kansallisessa lainsäädännössä edellyttää tietosuojavastaavan nimeämistä myös muissa kuin 37 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa.
- Ainakin niissä tilanteissa, joissa velvollisuudesta tietosuojavastaavan nimittämiseen säädetään kansallisella lailla 37 artiklan 4 kohdan mukaan, voitaneen myös muista kuin 39 artiklassa luetelluista tehtävistä säätää kansallisella lailla.

Tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi²²

- Tietosuojasetuksen 35 artiklan 10 kohdan mukaan on mahdollista, että tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi tehdään jo lainsäädäntövaiheessa. Korkean riskin käsittelyssä tätä voitaisiin pitää erittäin kannatettavana.
- Lailla voidaan edellyttää vaikutustenarviointia ennen käsittelytoimenpiteiden tosiasiallista aloittamista, vaikka vaikutustenarviointi olisi jo tehty osana lainsäädäntömenettelyä. (35 art. 10 kohta)

Muita suoja-toimia

- Lokitietojärjestelmät ja muu käytönvalvonta
- Tietojen käyttöä ohjaavat käyttölupehdot
- Säännölliset, ulkopuolisen tahon suorittamat auditoinnit
- Raportointivelvoitteet valvontaviranomaisille

4.4. Tietosuojaperiaatteet

Tunnista ja arvioi lakiesitykseen sisältyvät tietosuojaperiaatteet ja arvioi, ovatko ne perusteltuja lisäyksiä riskiperusteisen arvioinnin ja tehokkaan henkilötietojen suojan näkökulmasta.

Lainmukaisuus, kohtuullisuus ja avoimuus

Henkilötietoja on käsiteltävä lainmukaisesti, asianmukaisesti ja rekisteröidyn kannalta läpinäkyvästi.

- Onko käsittely etukäteen suunniteltua?
- Mikä henkilötietojen lainmukainen käsittelyperuste (6 art., 10 art., 9 art.)?
- Miten rekisteröityä informoidaan käsittelystä?
- Onko käsittelyssä jotain yllättävää rekisteröidyn kannalta?
- Voiko rekisteröity perustellusti odottaa tätä käsittelyä?

²² Vaikutusten arvioinnista yksityiskohtaisemmin jaksossa 4.1.

Käyttötarkoitussidonnaisuus

Henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla; myöhempää käsittelyä yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tieteellisiä tai historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten ei katsota 89 artiklan 1 kohdan mukaisesti yhteensopimattomaksi alkuperäisten tarkoitusten kanssa.

- Mihin käyttötarkoitukseen henkilötietoja käsitellään? Rekisterinpitäjän on osoitettava tietty, nimenomainen käsittelyn tarkoitus, jolle löytyy myös lainmukainen käsittelyperuste.
- Mikä on alkuperäisen käsittelyn kanssa yhteensopivaa käsittelyä ja mikä yhteensopimatonta?

Asetuksen 6 artiklan 4 kohta avaa kaksi mahdollista soveltamisvaihtoehtoa:

1) Käsittely yhteensopivissa käyttötarkoituksissa²³ ja

2) Henkilötietoja halutaan hyödyntää muussa tarkoituksessa, kuin mihin ne on alun perin kerätty. Hyödyntäminen muussa tarkoituksessa on mahdollista vain

a) rekisteröidyn suostumuksella tai

b) sellaisen unionin tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, joka muodostaa demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömän ja oikeasuhteisen toimenpiteen asetuksen 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi. Tällöin sääntelyssä on huomioitava myös asetuksen 23 artiklan 2 kohdassa oleva ohjaus siitä, mistä asioita tulee säätää tarkemmin²⁴.

Tietojen minimointi

Henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään.

- Voitaisiinko samaan lopputulokseen päästä käsittelemättä henkilötietoja tai käsittelemällä vähemmän?
- Vain käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisia henkilötietoja saa käsitellä!

Täsmällisyys

Henkilötietojen on oltava täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä; on toteutettava kaikki mahdolliset kohtuulliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että käsittelyn tarkoituksiin nähden epätarkat ja virheelliset henkilötiedot poistetaan tai oikaistaan viipymättä.

- Miten huolehditaan tietojen laadusta?
- Ovatko tiedot ajantasaisia?
- Päivitetäänkö tietoja, jos miten ja kuinka usein?
- Tapahtuuko tietojen päivitys rekisterinpitäjän toimesta oma aloitteisesti ja/vai rekisteröidyn pyynnöstä?

²³ Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan ”Rekisterinpitäjän on otettava huomioon muun muassa seuraavat asiat varmistaakseen, että muuhun tarkoitukseen tapahtuva käsittely on yhteensopivaa sen tarkoituksen kanssa, jota varten tiedot alun perin kerättiin:

- a) henkilötietojen keruun tarkoitusten ja aiotun myöhemmän käsittelyn tarkoitusten väliset yhteydet;
- b) henkilötietojen keruun asiayhteys erityisesti rekisteröityjen ja rekisterinpitäjän välisen suhteen osalta;
- c) henkilötietojen luonne, erityisesti se, käsitelläänkö erityisiä henkilötietojen ryhmiä 9 artiklan mukaisesti tai rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyviä henkilötietoja 10 artiklan mukaisesti;
- d) aiotun myöhemmän käsittelyn mahdolliset seuraukset rekisteröidyille;
- e) asianmukaisten suojatoimien, kuten salaamisen tai pseudonymisoinnin, olemassaolo.”

²⁴ Yksityiskohtaiset vaatimukset 23 artiklaan perustuvalla sääntelyllä jaksossa 4.4.

Säilytyksen rajoittaminen

Henkilötiedot on säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten; henkilötietoja voidaan säilyttää pidempiä aikoja, jos henkilötietoja käsitellään ainoastaan yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tieteellisiä tai historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten 89 artiklan 1 kohdan mukaisesti edellyttäen, että tässä asetuksessa vaaditut asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet on pantu täytäntöön rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi

- o Kuinka kauan henkilötietoja säilytetään?
- o Milloin ja miten tiedot poistetaan henkilörekisteristä?
- o Mitä tiedoilla tapahtuu poistamisen jälkeen (tuhotaan, anonymisoidaan vai arkistoidaan)?

Eheys ja luottamuksellisuus

Henkilötietoja on käsiteltävä tavalla, jolla varmistetaan henkilötietojen asianmukainen turvallisuus, mukaan lukien suojaaminen luvattomalta ja lainvastaiselta käsittelyltä sekä vahingossa tapahtuvalta häviämiseltä, tuhoutumiselta tai vahingoittumiselta käyttäen asianmukaisia teknisiä tai organisatorisia toimia.

- o Miten henkilötietojen tietoturvasta huolehditaan?
- o Tekniset sekä organisatoriset tietoturvatoinenpiteet.

4.5. Rajoituksista säätäminen

Osana lausuntoa on tarkasteltava, säädetäänkö esityksessä rajoituksia rekisteröidyn tai rekisterinpitäjän tietosuoja-asetuksesta tuleviin oikeuksiin tai velvollisuuksiin tai tietosuojaperiaatteisiin? Rekisteröidyn oikeuksista on säädetty kattavasti yleisen tietosuoja-asetuksen III luvun 12–22 artikloissa. Tietosuojaperiaatteista säädetään tietosuoja-asetuksen 5 artiklassa.

Mahdollisuudesta rajoittaa rekisteröidyn oikeuksia kansallisella tai unionin lainsäädännöllä säädetään asetuksen 23 artiklassa ja XI luvussa (kts. tarkemmin rajoituksia koskeva vuokaavio). Kansallisella lailla voidaan säätää rajoituksista rekisteröidyn oikeuksia koskevaan III lukuun sekä 34 artiklaan (henkilötietojen tietoturvaloukkauksista ilmoittaminen rekisteröidylle). Myös 5 artiklan mukaisia periaatteita voidaan jossain määrin rajoittaa siltä osin, kuin säännökset vastaavat 12-22 artiklassa säädettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia. Yleinen tietosuoja-asetus sisältää myös suoraan sovellettavia artikla kohtaisia rajoituksia.

Rajoituksesta säätämisen edellytyksenä on, että rajoituksessa noudetaan keskeisiltä osin perusoikeuksia ja vapauksia ja se on demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätön ja oikeasuhtainen toimenpide, jolla voidaan taata

- a) kansallinen turvallisuus
- b) puolustus
- c) yleinen turvallisuus
- d) rikosten ennalta estäminen, tutkinta, paljastaminen tai rikoksiin liittyvät syytetoimet taikka rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpano, mukaan lukien yleiseen turvallisuuteen kohdistuvilta uhkilta suojelu tai tällaisten uhkien ehkäisy

- e) muu unionin tai jäsenvaltion yleiseen julkiseen etuun liittyvät tärkeät tavoitteet, erityisesti unionille tai jäsenvaltiolle tärkeä taloudellinen tai rahoituksellinen etu, mukaan lukien rajaan, talousarvioon ja verotukseen liittyvät asiat sekä kansanterveys ja sosiaaliturva
- f) oikeudellisen riippumattomuuden ja oikeudellisten menettelyjen suojelu
- g) säänneltyä ammattitoimintaa koskevan ammattietiikan rikkomisen torjunta, tutkinta, selvittäminen ja syytteesenpano
- h) valvonta-, tarkastus- tai sääntelytehtävä, joka satunnaisestikin liittyy julkisen vallan käyttöön a-e ja g alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa
- i) rekisteröityjen suojelu tai muille kuuluvat oikeudet ja vapaudet
- j) yksityisoikeudellisten kanteiden täytäntöönpano (23 art. 1 kohta)

Tietosuojasetuksen 23 artiklan nojalla tehtävien lainsäädäntötoimenpiteiden on sisällettävä tarpeen mukaan erityisiä säännöksiä, jotka koskevat ainakin

- a) käsittelytarkoitusta tai käsittelyn ryhmiä;
- b) henkilötietoryhmiä;
- c) käyttöön otettujen rajoitusten soveltamisalaa;
- d) suojatoimia, joilla estetään väärinkäyttö tai lainvastainen pääsy tietoihin tai niiden siirtäminen;
- e) rekisterinpitäjän tai rekisterinpitäjien ryhmien määrittämistä;
- f) tietojen säilytysaikoja ja sovellettavia suojatoimia ottaen huomioon käsittelyn tai käsittelyryhmien luonne, laajuus ja tarkoitukset;
- g) rekisteröidyn oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuvia riskejä; ja
- h) rekisteröityjen oikeutta saada tietoa rajoituksesta, paitsi jos tämä voisi vaarantaa rajoituksen tarkoituksen (23 art. 2 kohta)

Sananvapauden ilmaisua koskeva 85 artikla velvoittaa jäsenvaltioita säätämään poikkeuksista ja vapautuksista laajasti tietosuojasetuksen artikloihin, jos se on tarpeellista sananvapauden ilmaisun ja henkilötietojen suojan yhteensovittamiseksi. Tieteellistä ja historiallista tutkimusta, tilastointia ja yleisen edun mukaista arkistointia koskeva 89 artikla mahdollistaa tiettyjen rekisteröityjen oikeuksien rajoittamisen, jos se on tarpeen näiden erityisten tarkoitusten saavuttamiseksi²⁵.

4.6. Valvontatehtävät

Jos esitys sisältää henkilötietojen suojaan liittyviä valvontatehtäviä, on muistettava, että luonnollisten henkilöiden oikeuksia ja vapauksia henkilötietoja käsiteltäessä valvovan viranomaisen on täytettävä tietosuojasetuksessa asetetut edellytykset (kts. VI luku riippumattomat valvontaviranomaiset). Tietosuojasetuksen mukaan kansallisesti voi olla yksi tai useampi tietosuojasetuksen mukainen valvontaviranominen. Lähtökohtaisesti kansallisesti on yksi valvontaviranomainen (tietosuojavirasto) ja Ahvenanmaan maakuntalakien pohjalta tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä valvoo edelleen Ahvenanmaan tietosuojavaltuutettu.

²⁵ Ko. rajoituksia voidaan kuitenkin soveltaa vain ”siltä osin kuin tällaiset oikeudet todennäköisesti estävät erityisten tarkoitusten saavuttamisen tai vaikeuttavat sitä suuresti ja tällaiset poikkeukset ovat tarpeen näiden tarkoitusten täyttämiseksi.” Lähtökohta on siis rekisteröidyn oikeuksien toteuttaminen täysi määräisesti ja poikkeamismahdollisuus on arvioitava tapauskohtaisen analyysin perusteella.

5. Perusoikeustarkastelu

Lausunnon tulleen esityksen osalta on myös suoritettava perusoikeustarkastelu vertaamalla esitystä Euroopan Unionin perusoikeuskirjaan sekä perustuslakiin. Tässä yhteydessä on kiinnitettävä huomioita myös Perustuslakivaliokunnan sekä hallintovaliokunnan lausunnoista tuleviin lainsäädäntöohjeisiin.

EU:n perusoikeuskirjan 8 artiklan nojalla henkilötietojen suoja on perusoikeus.

1. Jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan.
2. Tällaisten tietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja sen on tapahduttava tiettyä tarkoitusta varten ja asianomaisen henkilön suostumuksella tai muun laissa säädetyn oikeuttavan perusteen nojalla. Jokaisella on oikeus tutustua niihin tietoihin, joita hänestä on kerätty, ja saada ne oikaistuksi.
3. Riippumaton viranomainen valvoo näiden sääntöjen noudattamista.

Perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohta määrittelee puolestaan sen, millä perusteella edellä mainittuihin perusoikeuksiin voidaan säätää rajoituksia:

1. Tässä perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia.

Kysymys EU-liitännäisen kansallisen sääntelyn säädöstasosta ratkaistaan Suomen lainsäädännön mukaan. Perustuslain säännökset ratkaisevat, minkä tasoista kansallista säädöstä täytäntöönpanossa käytetään.²⁶ Perustuslain 10 §:n mukaan oikeus yksityiselämän suojaan on perusoikeus. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään määritellyt tarkemmin niitä vaatimuksia, jotka tulisi ottaa huomioon, kun henkilötietojen käsittelystä säädetään erityislaille. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan todennut, että tämän henkilötietojen suoja koskevan perusoikeussäännöksen kannalta tärkeitä sääntelykohteita ovat ainakin:

- rekisteröinnin tavoite,
- rekisteröitävien henkilötietojen sisältö,
- tietojen sallitut käyttötarkoitukset mukaan luettuna
- tietojen luovutettavuus,
- tietojen antaminen teknisen käyttöyhteyden avulla
- henkilörekisterien yhdistäminen ja
- tietojen säilytysaika henkilörekisterissä sekä
- rekisteröidyn oikeusturva samoin kuin

²⁶ Tietosuojasetuksen johdanto-osan 41 kappaleen mukaan, kun asetuksessa viitataan oikeusperustaan tai lainsäädäntötoimeen, siinä ei välttämättä edellytetä parlamentissa hyväksyttyä säädöstä. Tällä ei kuitenkaan rajoiteta jäsenvaltion perustuslaillisen järjestyksen edellyttämien vaatimusten soveltamista.

· näiden seikkojen sääntelemisen kattavuus ja yksityiskohtaisuus lain tasolla.

Viime aikaisessa perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä valiokunta on edelleen pitänyt tärkeänä henkilötietojen suojaa koskevan sääntelyn täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta.²⁷ Henkilötietojen suojan kansallisen perusoikeussuojan tulkinnasta suhteessa EU:n tietosuoja-asetukseen perustuslakivaliokunta totesi (PeVL 38/2016 vp): ”Valiokunnan käsityksen mukaan estettä ei ole sille, että henkilötietojen suojaan liittyvät sääntelyn kattavuuden sekä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset voidaan joiltain osin täyttää myös asianmukaisesti laaditulla yleisellä Euroopan unionin asetuksella tai kansalliseen oikeuteen sisältyvällä yleislailla”²⁸.

Yleisen tietosuoja-asetuksen myötä on huomioitava se olennainen muutos, että asetus luo nyt reunaehdot sille, mistä käsittelystä voidaan kansallisesti säätää. Näin ollen pelkkä lailla säätämisen vaatimus ei itsessään vielä mahdollista käsittelyperusteesta tai muusta käsittelystä säätämistä.

Yleistä tietosuoja-asetusta tarkentava kansallinen lainsäädäntö on mahdollista henkilötietojen käsittelyn perustuessa tietosuoja-asetuksen 6 artiklan (c)- ja (e)-kohtiin, joiden mukaan käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen noudattamiseksi tai käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Erityisiä henkilötietoja (arkaluonteiset tiedot) käsiteltäessä on lisäksi jonkun 9 artiklan 2 kohdan edellytyksen täytyttävä. Moni asetuksen 9 artiklan 2 kohdan arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyyn oikeuttavista kohdista edellyttää, että kansallisessa lainsäädännössä on säädetty asianmukaisesti ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi.

Tietosuoja-asetusta tarkentavaa lainsäädäntöä annettaessa on kiinnitettävä huomiota, että lakien esitöillä on EU:n tuomioistuimen mukaan rajallinen merkitys arvioitaessa sitä, täyttääkö kansallinen laki EU-säädöksessä asetut vaatimukset. Perustelujen osalta tämä tarkoittaa sitä, ettei lainsäätäjän tarkoituksella ja tulkintasuosituksilla ole aina samanlaista merkitystä kuin valmisteltaessa puhtaasti kansallisia ei EU-liitännäisiä lakeja. Yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 41 kappaleen mukaan oikeusperustan tai lainsäädäntötoimen olisi oltava selkeä ja täsmällinen ja sen soveltamisen kannalta ennakoitavissa olevaa Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti.

²⁷ Esimerkiksi lausunnossa PeVL 49/2016 vp todetaan, että ehdotuksen mukainen tiedonsaantioikeus on muotoiltu erittäin laajaksi. Perustuslakivaliokunta on pitänyt tällaisessa hyvin väljässä ja ulottuvuudeltaan laajassa sääntely-yhteydessä erityisen tärkeänä, että tietojensaantioikeutta ei erikseen sanonnallisesti venytetä ja että tietojensaanti-oikeus rajataan koskemaan ainoastaan välttämättömiä tietoja (ks. esim. PeVL 46/2016 vp, s. 5—6 ja siinä viitatu lausunnot). Säännösehdotukseen sisältyy sinänsä vaatimus tietojen saannin välttämättömydestä jonkin tarkoituksen kannalta. Säännösehdotuksessa ei kuitenkaan mitenkään määritellä tai rajata mahdollisten luovutuksensaajien tai tarkoitusten piiriä. Säännösehdotuksen olennainen täsmentäminen on edellytys lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Lausunnossa PeVL 46/2016 vp todennut, että valiokunta pitää ongelmallisena, että liikennekaariehdotuksessa on joltain osin jätetty kokonaan huomioimatta perustuslakivaliokunnan vakiintuneesta käytännöstä ilmeneviä vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta. Esimerkiksi liikennekaariehdotuksen rangaistussäännökset ja tietojensaantioikeutta koskevat säännökset ovat huomattavan avoimia ja tulkinnanvaraisia ja eräiltä osin merkitsevät heikennystä voimassa olevan lainsäädännön luomaan ennakoitavuuteen. (ks. PeVL 10/2016 vp). Henkilötietojen suojan kansallisen perusoikeussuojan tulkinnasta suhteessa EU:n tietosuoja-asetukseen perustuslakivaliokunta totesi (PeVL 38/2016 vp): ”Valiokunnan käsityksen mukaan estettä ei ole sille, että henkilötietojen suojaan liittyvät sääntelyn kattavuuden sekä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset voidaan joiltain osin täyttää myös asianmukaisesti laaditulla yleisellä Euroopan unionin asetuksella tai kansalliseen oikeuteen sisältyvällä yleislailla”.

²⁸ Perustuslakivaliokunta ei ole ottanut kantaa siihen, koskeeko ”joiltain osin” esimerkiksi tietojen saamista ja luovuttamista koskevia säännöksiä. Perustuslakivaliokunta on tuoreimmassakin lausuntokäytännössään korostanut edellä lainkirjoittajan oppaassa selostettuja edellytyksiä tietojen saamisen ja luovuttamisen osalta.

6. Viranomaisten väliset tietojen luovutukset ja salassapitosääntely

Henkilötietojen luovutus sisältyy tietosuoja-asetuksessa henkilötietojen käsittelyn²⁹ käsitteeseen. Henkilötietojen luovuttaja luovuttaa tietoja vastaanottajalle. Vastaanottaja³⁰ voi olla rekisteröity, rekisterinpitäjä, käsittelijä tai joku täysin ulkopuolinen, kolmas osapuoli³¹. Vastaanottajalla tulee olla lainmukainen peruste henkilötietojen käsittelylle. Vastaanottajan rooli on olennainen useiden tietosuojavelvoitteiden kannalta³². **Kansallisen liikkumavaran puitteista, tietosuoja-asetuksen 6 artiklaa 3 kohdan mukaisesti voidaan säätää niistä tahoista ja tarkoituksista, joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa.**

Viranomaisten luovuttaessaan tietoja toiselle viranomaiselle unionin tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, ei tietoja saavaa viranomaista kuitenkaan katsota vastaanottajiksi (4 art. 9 kohta). Tästä puolestaan seuraa se, ettei edellä mainituista viranomaisten välisistä tietojen luovutuksista ole muun muassa vastaavaa informointi- ja ilmoitusvelvoitetta, kun muista henkilötietojen luovutuksista.

Muilta osin viranomaisten on kuitenkin käsiteltävä henkilötietoja sovellettavien tietosuoja-sääntöjen ja tietojenkäsittelyn tarkoitusten mukaisesti³³. **Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, viranomaisten välisten henkilötietojen luovutuksen edellytyksiä arvioitava käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatetta vasten, siten kuten tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 4 kohdassa säädetään.** Mikäli tietojen käyttötarkoitus muuttuu luovutuksen johdosta, luovutuksen edellytyksenä on rekisteröidyn suostumus tai se, että luovutussäännös on välttämätön ja oikeasuhtainen toimenpide 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi. Viranomaisten lähettämien luovutuspyyntöjen olisi aina oltava kirjallisia, perusteltuja ja satunnaisia, eikä niiden pitäisi koskea kokonaista rekisteriä tai johtaa rekisterien yhteen liittämiseen³⁴.

Tietosuoja-asetuksessa viitataan salassapitosääntelyyn useassa kohdassa³⁵. Tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa salassapitovelvollisuus korostuu yhtenä niistä suojakeinoista, joilla voidaan turvata rekisteröidyn perusoikeuksia ja etuja.

Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään katsonut, että salassapitosäännösten edelle menevässä tietojensaantioikeudessa on viime kädessä kysymys siitä, että tietoihin oikeutettu viranomainen omine tarpeineen syrjäyttää ne perusteet ja intressit, joita tietoja hallussaan pitävään viranomaiseen kohdistuvalla salassapitovelvollisuudella suojataan³⁶. Tällaisen luovuttamista

²⁹ Henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan toimintoa tai toimintoja, joita kohdistetaan henkilötietoihin tai henkilötietoja sisältäviin tietojoukkoihin joko automaattista tietojenkäsittelyä käyttäen tai manuaalisesti, **kuten** tietojen keräämistä, tallentamista, järjestämistä, jäsentämistä, säilyttämistä, muokkaamista tai muuttamista, hakua, kyselyä, käyttöä, **tietojen luovuttamista siirtämällä, levittämällä tai asettamalla ne muutoin saataville**, tietojen yhteensovittamista tai yhdistämistä, rajoittamista, poistamista tai tuhoamista

³⁰ Henkilötietojen 'vastaanottajalla' tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, **jolle luovutetaan henkilötietoja, oli kyseessä kolmas osapuoli³⁰ tai ei. Viranomaisia, jotka mahdollisesti saavat henkilötietoja** tietyn tutkimuksen puitteissa **unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti ei kuitenkaan pidetä vastaanottajina.**

³¹ Kolmannella osapuolella tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta toimielintä kuin rekisteröityä, rekisterinpitäjää, henkilötietojen käsittelijää ja henkilöä, joilla on oikeus käsitellä henkilötietoja suoraan rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän välittömän vastuun alaisena,

³² Informointi art. 13 1. d, art. 14 1. e ja f sekä art. 14 3. c. Vastaanottajan rooli on merkityksellinen myös tietosuoja-asetuksen art. 15 1 c, art. 19, art. 30, art. 46 3. a kohdan, art. 49 1g+2. kohdan kannalta, art. 58 2 g ja j kohdan osalta sekä art. 83 5 c:n kohdalta.

³³ Katso tarkemmin resitaali 31.

³⁴ Resitaali 31.

³⁵ Resitaalit 50, 53, 75 ja 164. Art. 9 2 i, art. 9 3, art. 14 5 d., art. 38 5, art. 54 2, art. 90.

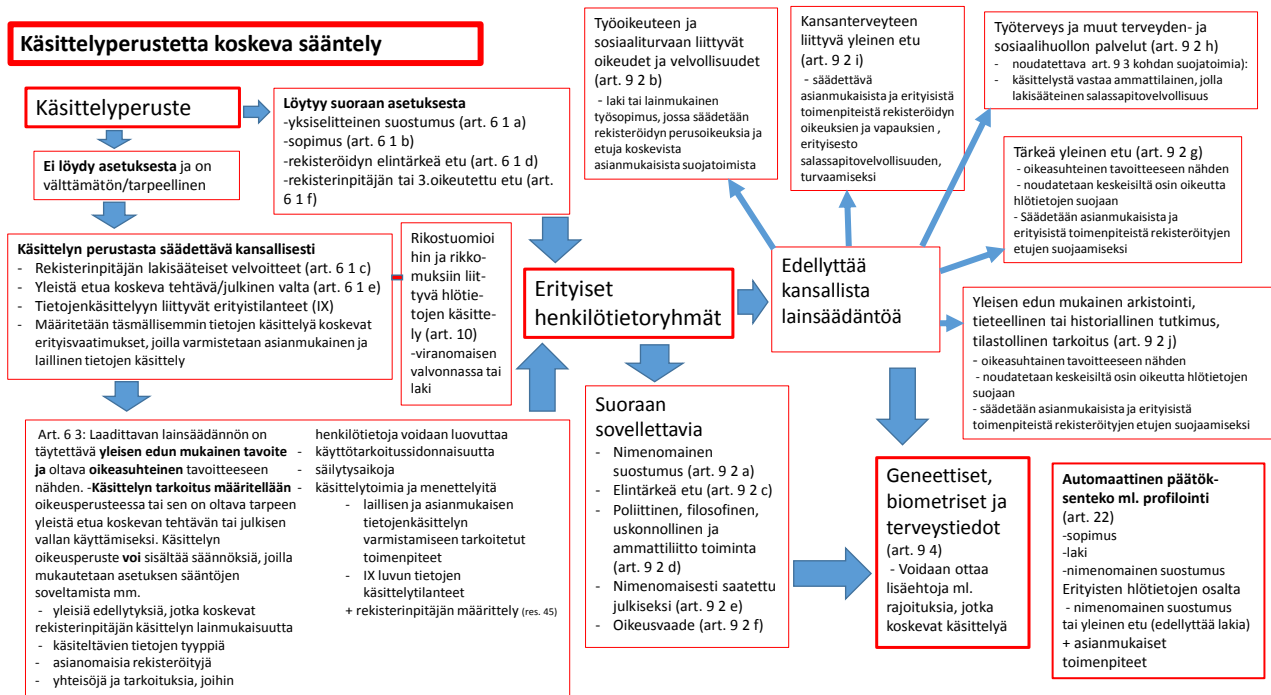
³⁶ Mitä yleisluonteisempi tietojensaantiin oikeuttava sääntely on, sitä suurempi on vaara, että tällaiset intressit voivat syrjäytyä hyvin automaattisesti. Mitä täydellisemmin tietojensaantioikeus kytketään säännöksissä asiallisiin edellytyksiin, sitä todennäköisemmin yksittäistä tietojensaantiäpyyntöä joudutaan käytännössä perustelemaan. Myös tietojen luovuttajan on tällöin mahdollista arvioida pyyntöä luovuttamisen laillisten edellytysten kannalta. Tietojen luovuttaja voi lisäksi kieltäytymällä tietojen antamisesta saada aikaan

koskeva sääntely edellyttää lainsäätäjältä nyt tarkempaa analyysia tietosuojasetusta varten. Tiedonsaantioikeus on pystyttävä perustelemaan asetusta vasten ja käyttötarkoituksen muuttuessa, erityisesti 23 artiklaa vasten.

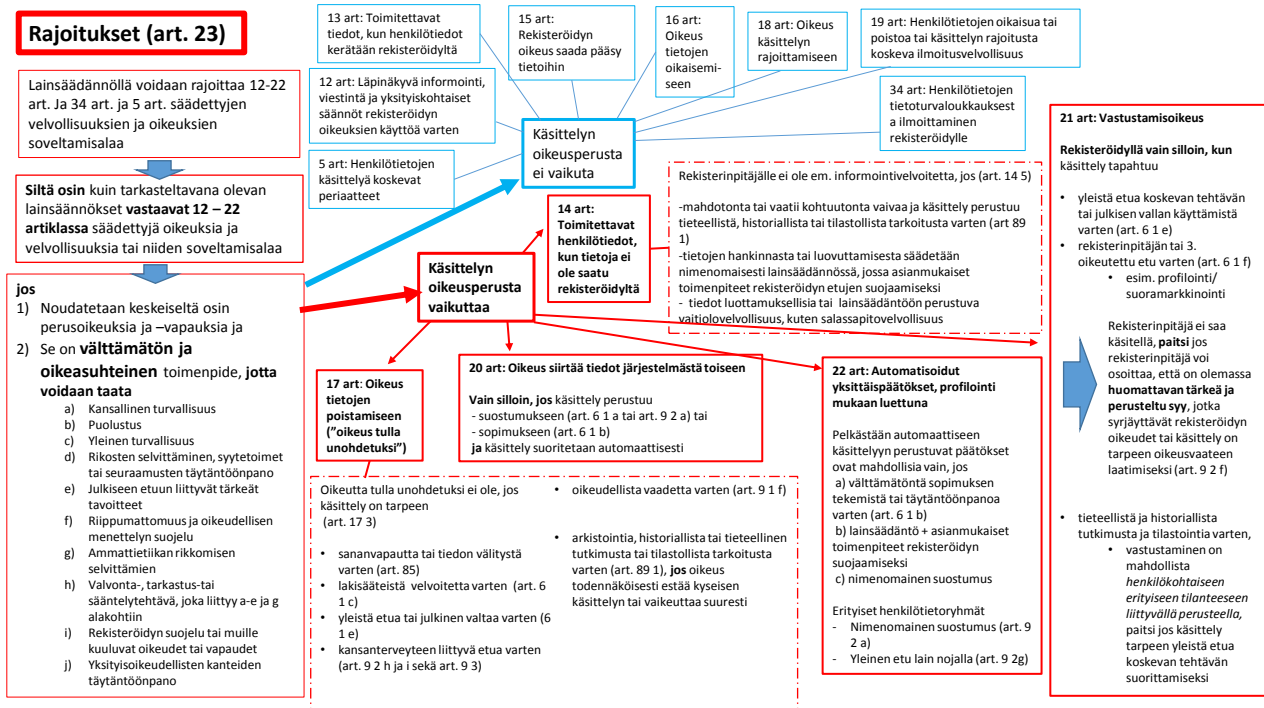
Tässä yhteydessä on muistettava myös perustuslakiavaliokunnan vaatimukset sääntelylle. Perustuslakivaliokunta on tietojen saamista ja luovuttamista koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta arvioidessaan kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tietojensaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Tällöin tietojensaanti- ja luovuttamismahdollisuus on voinut liittyä jonkin tarkoituksen kannalta **”tarpeellisiin tietoihin”**, jos tarkoitettut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus **”tietojen välttämättömyydestä”** jonkin tarkoituksen kannalta. Valiokunta ei toisaalta ole pitänyt hyvin väljiä ja yksilöimättömiä tietojensaantioikeuksia perustuslain kannalta mahdollisina edes silloin, kun ne on sidottu välttämättömyyskriteeriin.

tilanteen, jossa velvollisuus tietojen luovuttamiseen eli säännösten tulkinta saattaa tulla ulkopuolisen viranomaisen tutkittavaksi. Tämä mahdollisuus on tärkeä tiedonsaannin ja salassapitointressin yhteensovittamiseksi.

Käsittelyperustetta koskeva kaavio

Rajoituksia koskeva kaavio

LIITE 1: TATTI-TYÖRYHMÄN LIKKUMAVARATAULUKKO

Kansallisen liikkumavaran käytön osalta taulukon keskeisin osa on status-kohta, jossa on arvioitu yleisen tietosuoja-asetuksen kansallista liikkumavaraa viidellä eri kriteerillä: Ei kansallista liikkumavaraa, huomioitava, mahdollisuus, velvollisuus ja notifiointivelvollisuus Euroopan komissiolle.

Taulukossa yleisen tietosuoja-asetuksen kansallista liikkumavaraa on arvioitu yleislakien eli tietosuojalain ja rikoslain näkökulmasta. Erityisesti taulukon status-kohtaa voidaan käyttää hyödyksi arvioitaessa yleisen tietosuoja-asetuksen ja kansallisen erityislainsäädännön välistä suhdetta.

I LUKU: YLEISET SÄÄNNÖKSET

ARTIKLA	STATUS	TYÖRYHMÄN KANTA	PERUSTELUJA	TIETOSUOJALAKI/ MUU LAKI
1 artikla Kohde ja tavoitteet	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
2 artikla Aineellinen soveltamisala	Huomioitava	Ehdotetaan, että EU:n toimivaltaan kuulumattomalla alueella tietosuoja-asetuksen määräyksiä sovelletaan ”soveltuvin osin”. Ehdotetaan lisäksi, että tietosuojalakia sovelletaan ”jollei laissa toisin säädetä”.	<p>Henkilötietolaki on yleislaki, jota sovelletaan kaikkeen lain soveltamisalaan kuuluvaan henkilötietojen käsittelyyn. Yleisen tietosuoja-asetuksen aineellisen soveltamisalan ulkopuolelle on rajattu sellainen henkilötietojen käsittely, jota jäsenvaltiot suorittavat toteuttaessaan SEU V osaston 2 luvun soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa, rikosasioiden tietosuojadirektiivin soveltamisalaan kuuluva henkilötietojen käsittely sekä, kuten henkilötietolaissa, sellainen käsittely, jota luonnollinen henkilö suorittaa yksinomaan henkilökohtaisessa tai kotitalouttaan koskevassa toiminnassa. Lisäksi yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle on suljettu unionin toimielinten, elinten ja laitosten henkilötietojen käsittely.</p> <p>Henkilötietojen suojan perusoikeudellisesta asemasta johtuen aineellisen soveltamisalan osalta on varmistettava, ettei kansalliseen lainsäädäntöön jää katvealueita. Tämän vuoksi ehdotetaan, että EU:n toimivaltaan kuulumattomalla alueella, tietosuoja-asetuksen ja rikosasioiden tietosuojadirektiivin ulkopuolella, noudatettaisiin asetuksen määräyksiä soveltuvin osin. Tämä vastaisi nykytilaa, jossa henkilötiedirektiiviin pohjautuva henkilötietolaki koskee kaikkia henkilötietojen käsittelyä.</p> <p>Ehdotuksessa olisi huomioitava muun muassa puolustusvoimien ja eräiden</p>	Tietosuojalaki

			sisäministeriön toimialaan kuuluvien tahojen suorittama henkilötietojen käsittely ja sen rajautuminen pääosin ehdotuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Näin ollen ehdotetaan säädettäväksi, että tietosuojalakia sovelletaan, jollei laissa toisin säädetä.	
Johdanto-osan kappale 27 Tätä asetusta ei sovelleta kuolleita henkilöitä koskeviin tietoihin. Jäsenvaltiot voivat säätää kuolleiden henkilöiden henkilötietojen käsittelyä koskevista säännöistä.	Mahdollisuus	-	Yleistä tietosuoja-asetusta ei sovelleta kuolleiden henkilöiden henkilötietojen käsittelyyn. Kansallisella lailla voidaan säätää kuolleiden henkilöiden henkilötietojen käsittelystä. Ehdotetaan, ettei yleistä tietosuoja-asetusta laajenneta sovellettavaksi kuolleitten henkilöiden henkilötietojen käsittelyyn. Työryhmässä on keskusteltu, että vainajan ja hänen läheisensä suojan tarve voitaisiin kattaa muuttamalla rikoslain yksityiselämää loukkaavaa tiedon levittämistä koskevaa sääntelyä. Tämän sääntelyn muuttaminen edellyttäisi kuitenkin laajempaa ja yksityiskohtaista valmistelua, johon työryhmällä ei ole resursseja.	-
4 artikla Määritelmät	Mahdollisuus	Kansallista liikkumavaraa ei ole käytännössä mahdollista käyttää yleislaissa.	Yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 1 kohdan 7 alakohdan mukaan rekisterinpitäjällä tarkoitetaan henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot; jos tällaisen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määrittellään unionin tai jäsenvaltion lainsäädännössä, rekisterinpitäjä tai tämän nimittämistä koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti. Kyseinen säännös mahdollistaa sen, että rekisterinpitäjää koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa nykytilaa vastaavalla tavalla kansallisessa erityislainsäädännössä.	-

II LUKU: PERIAATTEET

ARTIKLA	STATUS	TYÖRYHMÄN KANTA	PERUSTELUJA	TIETOSUOJALAKI/ MUU LAKI
5 artikla Periaatteet	Huomioitava	Yleisen tietosuoja-asetuksen kansallinen liikkumavara ei mahdollista, että rajoituksista säädettäisiin yleislailla.	Yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklassa säädetään mahdollisuudesta rajoittaa rekisteröityjen oikeuksia kansallisella lailla. Artiklan 23 mahdollisuudet rajoituksiin koskevat joiltain osin myös 5 artiklaa. Periaatteiden rajoittaminen on mahdollista siltä osin kuin periaatteiden rajoittaminen vastaa 12-22 artikloissa säädettyjä rekisteröityjen oikeuksia. Rajoituksista ei voitaisi kuitenkaan säätää yleislailla, koska rajoitusperusteelta vaaditaan yksityiskohtaista ja tarkkaa sääntelyä.	-
6 artikla Käsittelyn lainmukaisuus	Mahdollisuus	Ehdotetaan säädettäväksi voimassa olevan henkilötietolain 8.1 § 8 kohtaa vastaava säännös. Ehdotetaan säädettäväksi yleistä etua koskeva yleinen käsittelyn oikeusperuste (6 artiklan 1 kohdan e alakohta).	Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa on kansallisen liikkumavaran pohja ja se mahdollistaa kansallisen henkilötietojen käsittelyyn liittyvän tietosuoja-asetusta täsmentävän yksityiskohtaisemman sääntelyn joko erityislaissa tai yleislaissa. Ehdotetaan että, yleislakiin sisällytetään säännös, joka mahdollistaa julkisessa asemassa olevien henkilöiden henkilötietojen käsittelyn. Nykyisin sovellettavan henkilötietolain henkilön asemaa, tehtäviä tai niiden hoitoa koskeva käsittelyedellytys ei edellytä rekisterinpitäjää arvioimaan henkilötietojen käsittelyn yleisen edun mukaisuutta ja oikeasuhtaisuutta sillä tavoiteltuun päämäärään nähden. On katsottu, etteivät henkilön yksityisyyden suojaa turvaavat edut syrjäytä henkilötietolain 8 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa rekisterinpitäjän tai sivullisen intressejä, koska kysymys on henkilön asemaa, tehtäviä ja niiden hoitoa julkisyhteisössä tai elinkeinoelämässä kuvaavista tiedoista ja tiedot ovat yleisesti saatavilla. Lainkohdassa kuitenkin edellytettäisiin, että käsittely on yleisen edun mukainen ja käsittely oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun	Tietosuojalaki

			oikeutettuun päämäärään nähden. Näin ollen käsittelyperuste ei mahdollistaisi siinä tarkoitettujen henkilötietojen käsittelyä mitä tahansa tarkoitusta varten. Ehdotetaan säädettäväksi yleistä etua koskeva yleinen käsittelyn oikeusperuste (6(1)e artikla). Tarkoituksena on varmistaa, ettei julkisen sektorin käsittelyn oikeusperusteen osalta jää katvealueita. Käsittelyn oikeusperusteen nojalla olisi mahdollista käsitellä henkilötietoja esimerkiksi viranomaisten suunnittelu- ja selvitystehtäviä varten ja tieteellisessä tutkimustarkoituksessa. On kiinnitettävä huomiota siihen, ettei rekisterinpitäjän oikeutettu etu (6(1)f artikla) voi toimia julkisen sektorin suorittaman käsittelyn oikeusperusteena.	
7 artikla Suostumuksen edellytykset	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
8 artikla Tietoyhteiskunnan palveluihin liittyvään lapsen suostumukseen sovellettavat ehdot	Mahdollisuus	Ehdotetaan, että kansallisesti tullaan käyttämään 8 artiklan liikkumavaraa. Työryhmä ei ole tehnyt päätöstä ikärajasta. Mietinnössä lähtökohtana on joko 13 tai 15 vuoden ikärajasta säättäminen.	Kansallisesti voidaan säätää muusta kuin 16 vuoden ikärajasta (13-15 vuotta). Työryhmä on 1.12.2016 järjestänyt kuulemisen lasten ikäraja koskevasta kansallisesta liikkumavarasta. Kuultavina olivat palveluntuottajien ja lasten etuja ajavien järjestöjen edustajia. Yleiseurooppalaista kantaa asiaan ei vaikuta syntyvän, koska jäsenvaltiot vaikuttavat päätyvän erilaisiin ikärajoihin. Jatkotyössä tullaan myös huomioimaan, mihin muut jäsenvaltiot, esimerkiksi Pohjoismaat, ovat päätyneissä.	Tietosuojalaki
9 artikla Erityisiä henkilötietoryhmiä koskeva käsittely	Mahdollisuus	Ehdotetaan säädettäväksi, ettei tietosuojasetuksen 9 artiklan 1 kohtaa sovelleta vakuutuslaitoksen käsitellessä vakuutustoiminnassa saatuja tietoja vakuutetun ja korvauksenhakijan terveydentilasta, sairaudesta tai vammaisuudesta taikka häneen kohdistetuista	Yleisen tietosuojasetuksen 9 artikla sisältää merkittävää kansallista liikkumavaraa artiklan 2 (b), (g), (h), (i) ja (j) alakohdissa, joka mahdollistaa sektorikohtaisen erityislainsäädännön erityisten henkilötietoryhmien (ns. arkaluonteisten henkilötietojen) osalta. Henkilötietolain 12 § 1 mom. 11 kohdan mukaan vakuutuslaitoksella on oikeus käsitellä vakuutustoiminnasta saatuja tietoja vakuutetun ja korvauksenhakijan terveydentilasta, sairaudesta tai	Tietosuojalaki

		<p>hoitotoimenpiteistä tai niihin verrattavista toimista taikka sellaisia tietoja vakuutetun, korvauksenhakijan tai vahingon aiheuttajan teosta, jotka ovat tarpeen vakuutuslaitoksen vastuun selvittämiseksi.</p> <p>Lisäksi ehdotetaan, ettei 9 artiklan 1 kohtaa sovelleta kun henkilötietoja käsitellään tieteellistä tai historiallista tutkimusta varten. Laissa säädettäisiin kuitenkin erityisistä suojatoimista tältä osin.</p>	<p>vammaisuudesta taikka häneen kohdistetuista hoitotoimenpiteistä tai niihin verrattavista toimista, jotka ovat tarpeen vakuutuslaitoksen vastuun selvittämiseksi.</p> <p>Nykytilaa vastaavan tilan säilyttämiseksi ehdotetaan vastaavasta oikeusperusteesta säätämistä tietosuojalaissa. Kyseinen säännös on mahdollinen yleisen tietosuoja-asetuksen 9(2)b artiklan nojalla tai 9(2)g artiklan nojalla. Molemmat kohdat edellyttävät suojatoimista säätämistä.</p>	
<p>10 artikla Rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvien henkilötietojen käsittely</p>	Mahdollisuus	<p>Ehdotetaan, että yleislakiin otetaan henkilötietolain pykälää vastaava säännös rikostietojen käsittelystä oikeusvaateen totuttamiseksi.</p> <p>Ehdotetaan, että vakuutusyhtiöiden mahdollisuudesta käsitellä 10 artiklassa tarkoitettuja henkilötietoja otetaan säännökset yleislakiin.</p>	<p>Ehdotetaan lisäksi säädettäväksi henkilötietolain 12.1 §:n 4 kohtaa vastaavalla tavalla, että 10 artiklassa tarkoitettuja henkilötietoja voidaan käsitellä oikeusvaateen laatimiseksi, esittämiseksi, puolustamiseksi tai ratkaisemiseksi</p> <p>Ehdotetaan 9 artiklan kansallista liikkumavaraa vastaavalla tavalla, että sisällytetään kansalliseen lakiin käsittelyn oikeusperuste, joka mahdollistaa rikos- ja rikkomustietojen käsittelyn vakuutuslaitoksessa eräitä tarkoituksia varten.</p> <p>Lainsäädännön tarve koskee myös tietosuojalautakunnan luvilla perustettuja pankkien ja vakuutusyhtiöiden väärinkäytösrekistereitä. Tätä tarvetta ei voida kuitenkaan muun muassa tietosuojalautakunnan lupaehtojen (säädettävien suojatoimien) yksityiskohtaisuuden vuoksi voida täyttää yleislailailla.</p>	Tietosuojalaki
<p>11 artikla Käsittely, joka ei edellytä tunnistamista</p>	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-

III LUKU: REKISTERÖITYJEN OIKEUDET

ARTIKLA	STATUS	TYÖRYHMÄN KANTA	PERUSTELUJA	TIETOSUOJALAKI/ MUU LAKI
12 artikla Läpinäkyvä informointi, viestintä ja yksityiskohtaiset säännöt rekisteröidyn oikeuksien käyttöä varten	Mahdollisuus	Yleisen tietosuojasetuksen kansallinen liikkumavara ei mahdollista, että yleisistä rajoituksista säädettäisiin yleislailla.	Yleisen tietosuojasetuksen 23 artikla mahdollistaa rekisteröityjen oikeuksien rajoittamisen kansallisella lailla. Johtuen 23 artiklassa säädetystä vaatimuksesta sääntelyn yksiselitteisyydestä ja tarkkarajaisuudesta, ei ole mahdollista säätää yleisistä rajoituksesta 12 artiklaan yleislaissa.	-
13 artikla Toimitettavat tiedot, kun henkilötiedot kerätään rekisteröidyltä	Mahdollisuus Huomioitava	Yleisen tietosuojasetuksen kansallinen liikkumavara ei mahdollista, että henkilötietolakia vastaavalla tavalla yleisestä rajoituksista säädettäisiin yleislailla. Säädetään henkilötietolain 10 § 2 momenttia ja 24 § 2 momenttia vastaava rajoitus tieteellisen ja historiallisen tutkimuksen ja tilastoinnin osalta.	Yleisen tietosuojasetuksen 23 artikla mahdollistaa rekisteröityjen oikeuksien rajoittamisen kansallisella lailla. Johtuen 23 artiklassa säädetystä vaatimuksesta sääntelyn yksiselitteisyydestä ja tarkkarajaisuudesta, ei ole mahdollista säätää yleisestä rajoituksesta 13 artiklaan yleislaissa.	-
14 artikla Toimitettavat tiedot, kun tietoja ei ole saatu rekisteröidyltä	Mahdollisuus	Yleisen tietosuojasetuksen kansallinen liikkumavara ei mahdollista, että henkilötietolakia vastaavalla tavalla yleisistä rajoituksista säädettäisiin yleislailla. Säädetään henkilötietolain 10 § 2 momenttia ja 24 § 2 momenttia vastaava rajoitus tieteellisen ja historiallisen tutkimuksen ja tilastoinnin osalta.	Yleisen tietosuojasetuksen 23 artikla mahdollistaa rekisteröityjen oikeuksien rajoittamisen kansallisella lailla. Johtuen 23 artiklassa säädetystä vaatimuksesta sääntelyn yksiselitteisyydestä ja tarkkarajaisuudesta, ei ole mahdollista säätää yleisestä rajoituksesta 14 artiklaan yleislaissa.	-
15 artikla Rekisteröidyn oikeus saada pääsy tietoihin	Mahdollisuus	Yleisen tietosuojasetuksen kansallinen liikkumavara ei mahdollista, että henkilötietolakia vastaavalla tavalla yleisistä rajoituksista säädettäisiin yleislailla.	Yleisen tietosuojasetuksen 23 artikla mahdollistaa rekisteröityjen oikeuksien rajoittamisen kansallisella lailla. Johtuen 23 artiklassa säädetystä vaatimuksesta sääntelyn yksiselitteisyydestä ja tarkkarajaisuudesta, ei ole	-

			mahdollista säätää yleisestä rajoituksesta 15 artiklaan yleislaissa.	
16 artikla Oikeus tietojen oikaisemiseen	Mahdollisuus	Yleisen tietosuoja-asetuksen kansallinen liikkumavara ei mahdollista, että henkilötietolakia vastaavalla tavalla yleisistä rajoituksista säädettäisiin yleislailla.	Yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artikla mahdollistaa rekisteröityjen oikeuksien rajoittamisen kansallisella lailla. Johtuen 23 artiklassa säädetystä vaatimuksesta sääntelyn yksiselitteisyydestä ja tarkkarajaisuudesta, ei ole mahdollista säätää yleisestä rajoituksesta 16 artiklaan yleislaissa.	-
17 artikla Oikeus tietojen poistamiseen	Mahdollisuus	Yleisen tietosuoja-asetuksen kansallinen liikkumavara ei mahdollista, että henkilötietolakia vastaavalla tavalla yleisistä rajoituksista säädettäisiin yleislailla.	Yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artikla mahdollistaa rekisteröityjen oikeuksien rajoittamisen kansallisella lailla. Johtuen 23 artiklassa säädetystä vaatimuksesta sääntelyn yksiselitteisyydestä ja tarkkarajaisuudesta, ei ole mahdollista säätää yleisestä rajoituksesta 17 artiklaan yleislaissa.	-
18 artikla Oikeus käsittelyn rajoittamiseen	Mahdollisuus	Yleisen tietosuoja-asetuksen kansallinen liikkumavara ei mahdollista, että henkilötietolakia vastaavalla tavalla yleisistä rajoituksista säädettäisiin yleislailla.	Yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artikla mahdollistaa rekisteröityjen oikeuksien rajoittamisen kansallisella lailla. Johtuen 23 artiklassa säädetystä vaatimuksesta sääntelyn yksiselitteisyydestä ja tarkkarajaisuudesta, ei ole mahdollista säätää yleisestä rajoituksesta 18 artiklaan yleislaissa.	-
19 artikla Henkilötietojen oikaisua tai poistoa tai käsittelyn rajoitusta koskeva ilmoitusvelvollisuus	Mahdollisuus	Yleisen tietosuoja-asetuksen kansallinen liikkumavara ei mahdollista, että henkilötietolakia vastaavalla tavalla yleisistä rajoituksista säädettäisiin yleislailla.	Yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artikla mahdollistaa rekisteröityjen oikeuksien rajoittamisen kansallisella lailla. Johtuen 23 artiklassa säädetystä vaatimuksesta sääntelyn yksiselitteisyydestä ja tarkkarajaisuudesta, ei ole mahdollista säätää yleisestä rajoituksesta 19 artiklaan yleislaissa.	-

<p>20 artikla Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen</p>	<p>Huomioitava Mahdollisuus</p>	<p>Yleisen tietosuojasetuksen kansallinen liikkumavara ei mahdollista, että henkilötietolakia vastaavalla tavalla yleisistä rajoituksista säädettäisiin yleislailla.</p>	<p>Yleisen tietosuojasetuksen 23 artikla mahdollistaa rekisteröityjen oikeuksien rajoittamisen kansallisella lailla. Johtuen 23 artiklassa säädetystä vaatimuksesta sääntelyn yksiselitteisyydestä ja tarkkarajaisuudesta, ei ole mahdollista säätää yleisestä rajoituksesta 20 artiklaan yleislaissa.</p>	<p>-</p>
<p>21 artikla Vastustamisoikeus</p>	<p>Mahdollisuus</p>	<p>Yleisen tietosuojasetuksen kansallinen liikkumavara ei mahdollista, että henkilötietolakia vastaavalla tavalla yleisistä rajoituksista säädettäisiin yleislailla.</p>	<p>Yleisen tietosuojasetuksen 23 artikla mahdollistaa rekisteröityjen oikeuksien rajoittamisen kansallisella lailla. Johtuen 23 artiklassa säädetystä vaatimuksesta sääntelyn yksiselitteisyydestä ja tarkkarajaisuudesta, ei ole mahdollista säätää yleisestä rajoituksesta 21 artiklaan yleislaissa.</p>	<p>-</p>
<p>22 artikla Automatisoidut yksittäispäätökset, profilointi mukaan luettuna</p>	<p>Mahdollisuus</p>	<p>Yleisen tietosuojasetuksen kansallinen liikkumavara ei mahdollista, että henkilötietolakia vastaavalla tavalla yleisistä rajoituksista säädettäisiin yleislailla.</p>	<p>Yleisen tietosuojasetuksen 23 artikla mahdollistaa rekisteröityjen oikeuksien rajoittamisen kansallisella lailla. Johtuen 23 artiklassa säädetystä vaatimuksesta sääntelyn yksiselitteisyydestä ja tarkkarajaisuudesta, ei ole mahdollista säätää yleisestä rajoituksesta 22 artiklaan yleislaissa.</p>	<p>-</p>
<p>23 artikla Rajoitukset</p>	<p>Mahdollisuus</p>	<p>Yleisen tietosuojasetuksen kansallinen liikkumavara ei mahdollista, että henkilötietolakia vastaavalla tavalla rajoituksista säädettäisiin yleislailla. Rajoituksista on tarvittaessa mahdollista säätää erityislailla.</p>	<p>Kaikista III luvun mukaisista rekisteröidyn oikeuksista on mahdollista säätää poikkeuksia kansallisella lailla 23 artiklan mukaisesti.</p>	<p>-</p>

IV LUKU: REKISTERINPITÄJÄ JA HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELIJÄ

ARTIKLA	STATUS	TYÖRYHMÄN KANTA	PERUSTELUJA	TIETOSUOJALAKI/ MUU LAKI
24 artikla Rekisterinpitäjän vastuu	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
25 artikla Sisäänrakennettu ja oletusarvoisen tietosuojan	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
26 artikla Yhteisrekisterinpitäjät	Mahdollisuus	Tarvittaessa voidaan säätää erityislilla.	Kansallisessa lainsäädännössä voidaan määritellä rekisterinpitäjän vastualueet siten, etteivät yhteisrekisterinpitäjät voi tästä keskinäisellä sopimuksella poiketa. Tämä mahdollisuus on käytettävissä silloin, kun rekisterinpitäjää koskevat erityiset kriteerit määritetään kansallisessa erityislainsäädännössä, jossa käytetään yleisen tietosuojasetuksen 6 artiklan mukaista kansallista liikkumavaraa. Säätäminen ei kuitenkaan ole käytännössä mahdollista yleislilla.	-
27 artikla Unionin ulkopuolelle sijoittautuneiden rekisterinpitäjien tai henkilötietojen käsittelijöiden edustajat	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
28 artikla Henkilötietojen käsittelijä	Mahdollisuus	Mahdollinen tarve seuraa erityislainsäädännöstä.	Yleisen tietosuojasetuksen 28 artiklan mukaan henkilötietojen käsittelijän on käsiteltävä henkilötietoja rekisterinpitäjän dokumentoitujen ohjeiden mukaisesti, paitsi jos henkilötietojen käsittelijään sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä toisin vaaditaan.	-
29 artikla Tietojen käsittely rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän alaisuudessa	Mahdollisuus	Mahdollinen tarve seuraa erityislainsäädännöstä.	Yleisen tietosuojasetuksen 29 artiklassa on säädetty, vastaavalla tavalla kuin 28 artiklassa, että rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän alaisuudessa toimivan henkilön on käsiteltävä henkilötietoja rekisterinpitäjän ohjeiden mukaisesti, ellei laissa toisin vaadita.	-
30 artikla Seloste käsittelytoimista	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-

31 artikla Yhteistyö valvontaviran omaisten kanssa	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
32 artikla Käsittelyn turvallisuus	Mahdollisuus	Mahdollinen tarve seuraa erityislainsäädännöstä.	Yleisen tietosuoja-asetuksen 32 artiklassa on säädetty, vastaavalla tavalla kuin 28 ja 29 artiklassa, että rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän alaisuudessa toimivan henkilön on käsiteltävä henkilötietoja rekisterinpitäjän ohjeiden mukaisesti, ellei laissa toisin vaadita.	-
33 artikla Henkilötietojen tietoturvalouk- kauksesta ilmoittaminen valvontaviran omaiselle	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
34 artikla Henkilötietojen tietoturvalouk- kauksesta ilmoittaminen rekisteröidyillä	Mahdollisuus	Yleisen tietosuoja-asetuksen kansallinen liikkumavara ei mahdollista, että rajoituksista säädettäisiin yleislaililla.	Yleisen tietosuoja-asetuksen 23 mahdollistaa 34 artiklan rajoittamisen kansallisella lailla. Johtuen 23 artiklassa säädetystä vaatimuksesta sääntelyn yksiselitteisyydestä ja tarkkarajaisuudesta, ei ole mahdollista säätää rajoituksesta 34 artiklaan yleislaisissa.	-
35 artikla Tietosuoja- koskeva vaikutusten arviointi	Mahdollisuus	Ehdotetaan liikkumavaraa käytettäväksi tieteellisen tutkimuksen osalta suojatoimena. Voitaisiin harkita myös vakuutusyhtiöiden osalta suojatoimena.	Yleisen tietosuoja-asetuksen 35 artiklan mukaisesti voidaan edellyttää vaikutustenarviointia, vaikka vaikutustenarviointi olisi jo tehty osana kansallista lainsäädäntömenettelyä. Esimerkiksi käytettäessä 9 artiklan kansallista liikkumavaraa 35 artiklan mukainen velvollisuus voi toimia suojatoimena.	Tietosuojalaki
36 artikla Ennakkokuule- minen	Mahdollisuus	Tarvittaessa voidaan säätää erityislaililla.	Yleisen tietosuoja-asetuksen 36 artiklan mukaisesti kansallisessa lainsäädännössä voidaan edellyttää ennakkokuulemista muissakin kuin 1 kohdan tarkoittamissa tilanteissa. Esimerkiksi käytettäessä 9 artiklan kansallista liikkumavaraa 36 artiklan mukainen velvollisuus voi toimia suojatoimena.	
37 artikla Tietosuojavast- aavan nimittäminen	Mahdollisuus	Tarvittaessa voidaan säätää erityislaililla. Voidaan harkita myös vakuutusyhtiöiden osalta suojatoimena.	Yleisen tietosuoja-asetuksen 37 artiklan mukaisesti jäsenvaltio voi kansallisessa lainsäädännössä edellyttää tietosuojavastaavan nimeämistä myös muissa kuin 37(1) artiklassa tarkoitetuissa tilanteissa. Esimerkiksi käytettäessä 9 artiklan kansallista liikkumavaraa 37 artiklan	Tietosuojalaki

V LUKU: HENKILÖTIETOJEN SIIRTO KOLMANSIIN MAIHIN TAI KANSAINVÄLISILLE JÄRJESTÖILLE

ARTIKLA	STATUS	TYÖRYHMÄN KANTA	PERUSTELUJA	TIETOSUOJALAKI/ MUU LAKI
44 artikla Siirtoja koskeva yleinen periaate	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
45 artikla Siirto tietosuojan riittävyttä koskevan päätöksen perusteella	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
46 artikla Siirto asianmukaisia suojatoimia soveltaen	Mahdollisuus	Tarvittaessa voidaan säätää erityislilla.	46 artiklan a ja b alakohta sisältävät marginaalista liikkumavaraa, mitä ei voida käyttää yleislaissa.	-
47 artikla Yritystä koskevat sitovat säännöt	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
48 artikla Siirrot ja luovutukset, joita ei sallita unionin lainsäädännössä	Ei kansallista liikkumavaraa			-
49 artikla Erityistilanteita koskevat poikkeukset	Mahdollisuus	Tarvittaessa voidaan säätää erityislilla.	49 artiklan 1 kohdan d ja g alakohta sekä 5 kohta sisältävät marginaalista liikkumavaraa, mitä ei voida käyttää yleislaissa.	-
50 artikla Kansainvälinen yhteistyö henkilötietojen suojaamiseksi	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-

VI LUKU: RIIPPUMATTOMAT VALVONTAVIRANOMAISET

ARTIKLA	STATUS	TYÖRYHMÄN KANTA	PERUSTELUJA	TIETOSUOJALAKI/ MUU LAKI
51 artikla Valvontaviran omainen	Velvollisuus Notifiointi Huomioitava	Ehdotetaan, että tietosuojavirasto toimii yleisessä tietosuoja- asetuksessa tarkoitettuna valvontaviranomaisena.	Kansallisesti voidaan nimetä yksi tai useampi valvontaviranomainen. Tietosuojavirasto toimii tietosuojavaltuutetun toimiston organisaation pohjalta. Tietosuojalautakunta lakkaisi sille kuuluvien tehtävien poistumisen myötä. Ahvenanmaan maakunnan tietosuojavaltuutettu valvoisi edelleen Ahvenanmaan maakuntalakeihin liittyvää henkilötietojen käsittelyä. Tietosuojavaltuutetun toimiston yhteyteen perustettaisiin nykyisen tietosuojalautakunnan rakenteita noudatellen erityinen seuraamuslautakunta, jonka tehtävänä olisi määrätä tietosuojavaltuutetun esityksessä hallinnollisia sakkoja sekä pysyviä tai väliaikaisia käsittelyn kieltoja.	Tietosuojalaki
52 artikla Riippumattom uus	Velvollisuus Huomioitava Notifiointi	Ehdotetaan säädetäväksi, että tietosuojavaltuutetuksi ja apulaistietosuojavaltuut etuksi nimitetty vapautuu hoitamasta muuta tointa tai virkaa.	Jäsenvaltioiden on varmistettava 52 artiklan valvontaviranomaisen riippumattomuutta koskevien seikkojen toteuttaminen. Katso myös 54 artiklan täytäntöönpano.	Tietosuojalaki
53 artikla Valvontaviran omaisen jäseniä koskevat yleiset edellytykset	Velvollisuus Huomioitava Notifiointi	Ehdotetaan, että tietosuojavaltuutetun, apulaistietosuojavaltuut etun ja seuraamuslautakunnan jäsenet valtioneuvosto nimittää määrääjäksi.	Nykyään valtioneuvosto nimittää tietosuojavaltuutetun, joten sääntely vastaa pitkälti nykytilaa.	Tietosuojalaki

<p>54 artikla Valvontaviran omaisen perustamista koskevat säännöt</p>	<p>Velvollisuus Notifiointi</p>	<p>Ehdotetaan, että kansallisena valvontaviranomaisena toimisi tietosuojavirasto.</p> <p>Ehdotetaan, että tietosuojavaltuutetun ja apulaistietosuojavaltuutetun kelpoisuusvaatimukset vastaavat nykytilaa, joiden lisäksi edellytetään kykyä hoitaa kansainvälisiä tehtäviä.</p> <p>Seuraamuslautakunnan puheenjohtajaksi ja varapuheenjohtajaksi voidaan nimittää tuomarin kelpoisuusehdot täyttävä henkilö (tuomioistuinlain 11 §), lukuun ottamatta kansalaisuutta koskevaa vaatimusta.</p> <p>Seuraamuslautakunnan muuksi jäseneksi voidaan nimittää oikeustieteen maisterin tai kandidaatin tutkinnon suorittanut henkilö.</p> <p>Valtioneuvosto nimittää tietosuojavaltuutetun, apulaistietosuojavaltuutetun ja seuraamuslautakunnan jäsenet määräajaksi viideksi vuodeksi kerrallaan.</p> <p>Ensimmäiselle toimikaudelle osa jäsenistä nimitetään neljäksi vuodeksi. Jäsenet voidaan nimittää kahdeksi peräkkäiseksi toimikaudeksi.</p> <p>Yhteensopimattoman toiminnan osalta viitattaisiin tietosuoja-asetuksen 52 artiklan 3 kohtaan ja säädettäisiin tietosuojaviraston jäsenille velvollisuus tehdä valtion</p>	<p>Kaikista 54 artiklan kohdista on säädettävä kansallisesti.</p> <p>Tietosuojaviraston päätöksentekovaltaa käyttäviä jäseniä olisivat tietosuojavaltuutettu, apulaistietosuojavaltuutettu ja seuraamuslautakunnan jäsenet.</p> <p>Tietosuojaviraston jäsenten kelpoisuusvaatimukset vastaavat pääosin nykyisin tietosuojavaltuutetulle asetettuja kelpoisuusvaatimuksia.</p> <p>Tietosuojavaltuutetulta ja apulaistietosuojavaltuutetulta edellyttäisiin kansainvälistä kokemusta viran kansainvälisen luonteen vuoksi.</p> <p>Seuraamuslautakunnan puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle asetettaisiin samat kelpoisuusvaatimukset kuin tuomioistuinlaissa on asetettu tuomareille (pl. kansalaisuusvaatimus). Tämä johtuu seuraamuslautakunnan käsittelemien asioiden oikeudellisesta luonteesta.</p> <p>Jäsenten toimikausi olisi viisi vuotta kerrallaan ja jäsenet voitaisiin nimittää kahdeksi peräkkäiseksi toimikaudeksi. Jotta kaikki tietosuojaviraston jäsenet eivät vaihtuisi yhtä aikaa, ehdotetaan, että ensimmäiselle toimikaudelle erät jäsenet nimitettäisiin neljäksi vuodeksi.</p> <p>Jäsenten riippumattomuuden takaamiseksi säädettäisiin jäsenille velvollisuus tehdä valtion virkamieslaissa tarkoitettu ilmoitus sidonnaisuuksista. Lisäksi sovelletaan tietosuoja-asetuksen 52 artiklan 3 kohtaa, yleisiä hallintolain esteellisyysäännöksiä ja virkamiehen asemaa koskevia yleisiä velvoitteita.</p> <p>Yleisen tietosuoja-asetuksen 54 artiklan 2 kohta edellyttää, että kunkin valvontaviranomaisen jäsenen tai jäsenten ja henkilöstön on unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti pidettävä salassa sekä toimikautensa aikana että sen jälkeen kaikki luottamukselliset tiedot, jotka ovat</p>	<p>Tietosuojalaki</p>
--	-------------------------------------	---	--	-----------------------

		<p>virkamieslaissa säädetty selvityssidonnaisuuksistaan.</p> <p>Säädettäisiin erityisestä salassapitoperusteesta tietosuojavirastolle ilmoituksen asetuksen rikkomisesta tehneen henkilön henkilöllisyydestä tietyissä tilanteissa.</p>	<p>tulleet heidän tietoonsa heidän suorittaessaan tehtäviään tai käyttäessään valtuuksiaan. Heidän toimikautensa aikana tätä salassapitovelvollisuutta sovelletaan etenkin luonnollisten henkilöiden tekemiin ilmoituksiin tämän asetuksen rikkomisista.</p> <p>Näin ollen kyseisten henkilöiden toimikauden aikana vaitioloovelvollisuus koski myös luonnollisten henkilöiden tekemiä ilmoituksia tietosuoja-asetuksen rikkomisesta. Kyseessä on eräänlainen whistleblower-säännös, jonka tarkoituksena on suojata ilmoituksen tehnyttä luonnollista henkilöä. Jotta säännöksen tarkoitus toteutuisi, säädettäisiin tietosuojalaissa erityisestä salassapitosäännöksestä koskien ilmoituksen tehneen henkilön henkilöllisyyttä tietyissä tilanteissa.</p>	
55 artikla Toimivalta	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
56 artikla Johtavan valvontaviran omaisen toimivalta	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
57 artikla Tehtävät	Mahdollisuus	Ei sääntelyn tarvetta.	Tietosuojavirastolla voi olla muitakin henkilötietojen suojaan liittyviä tehtäviä kuten rikosasioiden tietosuojadirektiivistä ((EU) 2016/680) tai valmisteilla olevasta sähköisen viestinnän tietosuoja-asetuksesta johtuvia tehtäviä.	-
58 artikla Valtuudet	Velvollisuus Mahdollisuus Notifiointi	Ehdotetaan säädettäväksi, että tietosuojavirasto voi tarvittaessa ilmoittaa asian syytteeseen panoa varten.	Kyseinen artikla edellyttää kansallisesti säädettävän siitä, että valvontaviranomainen voi saattaa asetuksen rikkomiset lainkäyttöviranomaisen tietoon. Kansallisessa lailla voidaan säätää valvontaviranomaiselle 58 artiklan valtuuksien lisäksi muita valtuuksista. Tämän liikkumavaran käyttöä ei pidetä kuitenkaan tässä vaiheessa tarpeellisena, johtuen tietosuoja-asetuksen myötä jo vahvistuvasta seuraamusjärjestelmästä.	Tietosuojalaki

59 artikla Toimintakertomukset	Mahdollisuus Notifiointi	Ei sääntelyn tarvetta.	Yleisen tietosuojasetuksen nojalla toimintakertomuksen vastaanottajaryhmä on laajempi kuin nykyinsäädännön nojalla. Asetuksen mukaan toimintakertomus tulee toimittaa kansalliselle parlamentille ja hallitukselle. Ei näyttäisi olevan tarvetta säätää kansallisesti muista viranomaisista, joille kertomus on toimitettava. Toimintakertomus on joka tapauksessa saatettava yleisön saataville ja on näin ollen myös muiden viranomaisten saatavilla.	-
--	-----------------------------	------------------------	---	---

VII LUKU: YHTEISTYÖ JA YHDEMUKAISUUS

ARTIKLA	STATUS	TYÖRYHMÄN KANTA	PERUSTELUJA	TIETOSUOJALAKI/ MUU LAKI
60 artikla Johtavan valvontaviran omaisen ja muiden osallistuvien valvontaviran omaisten välinen yhteistyö	Huomioitava	Sääntelyn tarve on selvítettävä.	Vaikuttaa siltä, että hallintolaki on riittävä artiklan 2 kohdan osalta. Säännöksen mukaan johtava valvontaviranomainen voi valvoa toisen jäsenvaltion alueelle sijoittautunutta rekisterinpitäjää tai henkilötietojen käsittelijää koskevan toimenpiteen toteuttamista. Jatkotyössä selvitetään edellyttääkö 9 kohdan tiedoksianto kansallista lainsäädäntöä.	
61 artikla Keskinäinen avunanto	Huomioitava	Ei sääntelyn tarvetta.	Huomioitava, että toisen valvontaviranomaisen pyynnön noudattaminen voi olla ristiriidassa jäsenvaltion lainsäädännön kanssa, jota pyynnön vastaanottaneeseen valvontaviranomaiseen sovelletaan. Ei kuitenkaan edellytä lainsäädännöllisiä toimenpiteitä.	-
62 artikla Valvontaviran omaisten yhteiset operaatiot	Huomioitava	Sääntelyn tarve on selvítettävä.	Jatkotyössä selvitetään 2 ja 3 kohdan sääntelytarvetta eli sitä edellyttääkö oikeusavunpyytäminen ja muiden jäsenvaltioiden valvontaviranomaisten jäsenten tai henkilöstön osallistuminen tarkastuksiin kansallista lainsäädäntöä prosessinormien osalta.	
63 artikla Yhdenmukaisuusmekanismi	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-

64 artikla Tietosuojaneuvoston lausunto	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
65 artikla Euroopan tietosuojaneuvoston kiistanratkaisumenettely	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
66 artikla Kiireellinen menettely	Huomioitava	Sääntelyn tarve on selvítettävä.	Jatkotyössä selvitetään edellyttääkö tietosuojaviranomaisen mahdollisuus väliaikaisesti toimenpiteisiin kansallista lainsäädäntöä tai tämän huomioimista kansallisessa lainsäädännössä, sillä toisen jäsenvaltion valvontaviranomainen voi kohdistaa toimenpiteitä Suomen oikeudenkäytön alueella olevaan toimijaan. Toimenpiteellä voi olla oikeusvaikutuksia vain toisen jäsenvaltion valvontaviranomaisen omalla alueella. Myös päätöksen täytäntöönpanoa koskevat asiat selvitetään.	Tietosuojalaki
67 artikla Tietojenvaihto	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
68 artikla Euroopan tietosuojaneuvosto	Huomioitava	Ei sääntelyn tarvetta	-	-
69 artikla Riippumattomuus	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
70 artikla Tietosuojaneuvoston tehtävät	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
71 artikla Kertomukset	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
72 artikla Menettely	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
73 artikla Puheenjohtaja	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
74 artikla Puheenjohtajan tehtävät	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
75 artikla Sihteeristö	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
76 artikla Tietojen salassapito	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-

VIII LUKU: OIKEUSKEINOT, VASTUU JA SEURAAMUKSET

ARTIKLA	STATUS	TYÖRYHMÄN KANTA	PERUSTELUJA	TIETOSUOJALAKI/ MUU LAKI
77 artikla Oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle	Huomioitava	Täsmennetään yleislaissa.	Jokaisen rekisteröidyn oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle seuraa suoraan asetuksesta. Samoin valvontaviranomaisen velvollisuus ilmoittaa valituksen käsittelystä. Kuitenkin täsmennetään menettelysäännöksiin tietosuojalaissa.	Tietosuojalaki
78 artikla Oikeus tehokkaiisiin oikeussuojakeinoin valvontaviranomaista vastaan	Velvollisuus	Ehdotetaan säädettäväksi eräänlaisesta viivästysvalituksesta.	Hallintolainkäyttölain nojalla ei ole mahdollista saattaa asiaa hallintotuomioistuimen ratkaistavaksi ilman, että asiasta olisi annettu viranomaisen päätös. Viivästysvalituksessa on kyse valvontaviranomaisen passiivisuudesta.	Tietosuojalaki
79 artikla Oikeus tehokkaiisiin oikeussuojakeinoin rekisterinpitäjää tai henkilötietojen käsittelijää vastaan	Velvollisuus	Ei sääntelyn tarvetta.	Ei edellytä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön, sillä jokaisella on oikeus viedä asia käsiteltäväksi käräjäoikeuteen yleisten prosessioikeudellisten säännösten mukaisesti.	
80 artikla Rekisteröityjen edustaminen	Velvollisuus Mahdollisuus	Ehdotetaan, että ryhmäkannetta koskeva tarve ja mahdollisuus selvitetäisiin myöhemmässä vaiheessa.	Edustajan valtuuttamisen osalta ei ole sääntelytarvetta. Mahdollisuus ryhmäkannetyypiseen kansalliseen sääntelyyn. Ryhmäkanteen osalta työryhmässä todettiin, että tälle saattaisi olla tarve henkilötietojen suojaa koskevana oikeussuojakeinona, mutta tämä edellyttäisi laajempaa valmistelua	-
81 artikla Menettelyn keskeyttäminen	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
82 artikla Vastuu ja oikeus korvauksen saamiseen	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
83 artikla Hallinnollisten sakkojen määräämisen yleiset edellytykset	Velvollisuus Mahdollisuus	Ehdotetaan, että hallintolain menettelysäännösten lisäksi seuraamuslautakunnan osalta säädettäisiin tarkemmin asianosaisen suullisesta kuulemisesta.	Kansallisen liikkumavaran puitteissa voidaan päättää, voidaanko viranomaiselle tai julkishallinnon elimelle määrätä hallinnollisia sakkoja. Jäsenvaltion (tai unionin) lainsäädännössä on oltava menettelytakeet; tehokkaat oikeussuojakeinot ja asianmukainen prosessi.	Tietosuojalaki

			<p>Asetus ei anna liikkumavaraa sen suhteen, kuka hallinnollisen sakon määrää. Asetuksen mukaan sakon määrää valvontaviranomainen (58 art.).</p> <p>Tietosuoja-asetus mahdollistaa, että kansallisesti voidaan säätää siitä, voidaanko viranomaisille tai julkishallinnon elimelle määrätä hallinnollisia sakkoja ja missä määrin. Työryhmässä on esitetty eri näkökantoja asiasta. Työryhmä ei päässyt asiassa yksimielisyyteen, joten hallituksen esitys ei sisällä tätä koskevaa ehdotusta. Ks. mietinnön jakso 3.2.1.</p>	
84 artikla Seuraamukset	Velvollisuus Notifiointi	Hallinnolliset sakot koskisivat myös tietosuoja-asetuksen 10 artiklan rikkomista. Lisäksi ehdotetaan muutoksia rikoslakiin.	<p>Jäsenvaltioiden on vahvistettava säännöt asetuksen rikkomisen vuoksi määrättäviä seuraamuksia varten, erityisesti niiden rikkomisten osalta, joihin ei sovelleta 83 artiklan nojalla hallinnollisia sakkoja.</p> <p>Sanktiokokonaisuudessa pyritään hallinnollisten sakkojen ensisijaisuuteen. Rikosoikeudellinen vastuu koskisi vain henkilötahoja, joihin hallinnolliset sakot eivät kohdistu. Tavoitteena on välttää kaksoisrangaistavuus.</p>	Tietosuojalaki Rikoslaki
Schrems C-362/14	Velvollisuus	Ehdotetaan säädettäväksi valvontaviranomaisen oikeudesta saattaa Euroopan komission päätöksiä koskeva asia hallinto-oikeuden käsiteltäväksi.	<p>EU:n tuomioistuimen asian C-362/14 edellyttää, että valvontaviranomainen voi saattaa tuomioistuimen arvioitavaksi komission päätöksen pätevyyden, jotta kansallinen tuomioistuin voi tarvittaessa pyytää ennakkoratkaisua unionin tuomioistuimelta.</p> <p>Ratkaisun 65 kappaleen mukaan "[T]ässä yhteydessä kansallisen lainsäätäjän asiana on säätää oikeussuojakeinoista, joiden</p>	Tietosuojalaki

			avulla asianomainen kansallinen valvontaviranomainen voi esittää perusteltuina pitämänsä perusteet kansallisissa tuomioistuimissa, jotta nämä voisivat, mikäli ne kyseisen viranomaisen tavoin epäilevät komission päätökset pätevyyttä, pyytää ennakkoratkaisua päätöksen pätevyuden tutkimiseksi.	
--	--	--	---	--

IX LUKU: TIETOJENKÄSITTELYYN LIITTYVIÄ ERITYISTILANTEITA KOSKEVAT SÄÄNNÖT

ARTIKLA	STATUS	TYÖRYHMÄN KANTA	PERUSTELUJA	TIETOSUOJALAKI/ MUU LAKI
85 artikla Käsittely ja sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus	Velvollisuus Notifiointi	Tavoitteena on nykytilaa vastaavan sääntelyn säilyttäminen. Tämä edellyttää mm. rekisteröityjen oikeuksien rajoittamista, silloin kun henkilötietoja käsitellään 85 artiklan tarkoituksissa. Kuitenkin henkilötietojen suojaamista koskevia velvoitteita olisi sovellettava.	Henkilötietolaissa on omaksuttu ratkaisu, jossa journalistinen tarkoitus, taiteellinen ja kirjallinen ilmaisu on pääosin suljettu henkilötietolain soveltamisalan ulkopuolelle. Kansallisen täytäntöönpanon yhteydessä tulee arvioida, kuinka henkilötietojen suoja ja sananvapaus sekä tiedonvälityksen vapaus sovitetaan vastaisuudessa yhteen. Sääntelyssä on otettava huomioon myös 85 artiklan laaja soveltamisala verrattuna henkilötietolaissa omaksuttuun ratkaisuun. Huomioon on niin ikään otettava muuttunut toimintaympäristö.	Tietosuoja laki
86 artikla Henkilötietojen käsittely ja virallisten asiakirjojen julkisuus	Mahdollisuus	Henkilötietojen suoja ja julkisuusperiaate yhteen sovitetaan julkisuuslaissa.	Mahdollisuus sovittaa yhteen kansallinen asiakirjajulkisuus ja henkilötietojen suoja. Työryhmä ei ehdota muutoksia julkisuuslakiin. Asiasta oli työryhmässä kuitenkin eri näkemyksiä. Ks. mietinnön jakso 3.2.2 ja sen liite 4.	
87 artikla Kansallisen henkilötunnuksen käsitteleminen	Mahdollisuus	Ehdotetaan säädettäväksi henkilötietolain 13 §:ää vastaava säännös.	Yleisen tietosuoja-asetuksen 87 artiklan nojalla jäsenvaltiot voivat säätää kansallisen henkilötunnuksen käsittelyn edellytyksistä tarkemmin. Tietosuoja-asetuksen kansallisessa	Tietosuoja laki

			täytäntöönpanossa pyrittäisiin säilyttämään henkilötietolain 13 §:ää vastaava tilanne, jota vastaava pykälä otettaisiin yleislakiin. On otettava huomioon, että henkilötunnuksen tarkoituksena on yksilöidä rekisteröity. Henkilötunnuksen tarkoituksena ei ole tunnistaa rekisteröityä. Valionvarainministeriössä tehdään parhaillaan selvitystä henkilötunnuksesta.	
88 artikla Käsittely työsuhteen yhteydessä	Mahdollisuus Notifiointi	Ei sääntelyn tarvetta.	Asiasta säädetään yksityisyyden suojasta työelämässä annetussa laissa.	Laki yksityisyyden suojasta työelämässä
89 artikla Yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tieteellisiä tai historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten tapahtuvaa käsittelyä koskevat suojatoimet ja poikkeukset	Mahdollisuus	Ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuus rajoittaa rekisteröityjen oikeuksia silloin, kun henkilötietoja käsitellään tieteellisiä tai historiallisia tarkoituksia tai tilastotarkoituksia varten. Yleisten edun mukaisten arkistointitarkoitusten osalta sääntelyn tarve selvitettävä jatkotyössä.	Käsiteltäessä henkilötietoja esimerkiksi tieteellisiä tai tilastollisia tarkoituksia varten, voidaan asetuksen velvoitteista poiketa 89 artiklan mukaisesti. Poikettaessa rekisteröidyn oikeuksista tai rekisterinpitäjän velvollisuuksista, tulee kansallisessa lainsäädännössä olla riittävät suojatoimet rekisteröityjen oikeuksien suojaamiseksi. Lisäksi mahdollisuuksia poiketa rekisteröidyn oikeuksista suoraan ao. oikeutta koskevassa artiklassa (art. 14(5)(b) ja 17(3)(d)).	Tietosuojalaki
90 artikla Salassapitovelvollisuus	Mahdollisuus Notifiointi	Ehdotetaan säädettäväksi valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeudesta salassapitosäännösten estämättä.	Mahdollisuus salassapitoa koskeviin erityissäännöksiin. Varmistettava, että viranomaisen salassapitovelvollisuus vastaa 1 kohdan viimeisen lauseen edellytystä. Näin ollen säädettäisiin, että valvontaviranomaisella on oikeus saada tietoja salassapitosäännösten estämättä. Valvontaviranomaisen tiedonsaanti- ja tutkintavaltuudet seuraavat suoraan tietosuojasetuksesta.	Tietosuojalaki

91 artikla Kirkkojen ja uskonnollisten yhdistysten voimassa olevat tietosuoja säännöt	Mahdollisuus	Ei edellytä toimenpiteitä - kirkkoihin ja uskonnollisiin yhdistyksiin soveltuu tietosuoja-asetus sellaisenaan vastaisuudessa.	-	-
---	--------------	---	---	---

X LUKU: DELEGOIDUT SÄÄDÖKSET JA TÄYTÄNTÖÖNPANOSÄÄDÖKSET

ARTIKLA	STATUS	TYÖRYHMÄN KANTA	PERUSTELUJA	TIETOSUOJALAKI/ MUU LAKI
92 artikla Siirretyn säädösvallan käyttäminen	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
93 artikla Komiteamenettely	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-

XI LUKU: LOPPUSÄÄNNÖKSET

ARTIKLA	STATUS	TYÖRYHMÄN KANTA	PERUSTELUJA	TIETOSUOJALAKI/ MUU LAKI
94 artikla Direktiivin 95/46/EY kumoaminen	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
95 artikla Suhde direktiiviin 2002/58/EY	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
96 artikla Suhde aiemmin tehtyihin sopimuksiin	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
97 artikla Komission kertomukset	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
98 artikla Unionin muiden tietosuoja säästöjen uudelleen-tarkastelu	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-
99 artikla Voimaantulo ja soveltaminen	Ei kansallista liikkumavaraa	-	-	-